

ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนา
ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

พฤษภาคม 2558

ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนา
ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนา
ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

พฤษภาคม 2558

จิราภรณ์ แจ่มใส. (2558). ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยปริญญาโท กศม.(วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้วย การจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย- หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยมีขั้นตอนเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้ เลือกการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจำนวน 20 คน (Simple random sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากจากรายชื่อประชากรทั้งหมด ระยะเวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน และแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย สำหรับแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความแสดงทักษะทางสังคมกับจุดประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 การวิจัยครั้งนี้ใช้แผนการทดลองวิจัยแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t - test แบบ Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวม ($F=793.36$; $Sig = .00$) และทักษะด้านการช่วยเหลือ ($F=227.76$; $Sig = .00$) ทักษะด้านการยอมรับความคิดเห็น ($F=278.29$; $Sig = .00$) ทักษะด้านการแก้ปัญหา ($F=270.44$; $Sig = .00$) โดยการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานส่งผลต่อพัฒนาการทักษะทางสังคมร้อยละ 98 (Partial $\eta^2 = .98$) ส่งผลต่อพัฒนาการทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ทักษะด้านการยอมรับความคิดเห็น ทักษะด้านการแก้ปัญหา กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 98 และผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลง พบว่า คะแนนทักษะทางสังคมโดยรวมและรายด้านของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกช่วงสัปดาห์ แสดงว่าการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน

THE EFFECTS OF COOPERATIVE ART ACTIVITIES FEATURE
THE STORY TELLING ON THE DEVELOPMENT OF SOCIAL
SKILLS OF YOUNG CHILDREN.

Present in Partial Fulfillment of the Requirement for the
Master of Education degree in Educational Science and Learning Management
at Srinakharinwirot

May 2015

Jiraporn jamsai. (2015). *The Effects of Cooperative Art Activities feature the Story Telling on the Development of Social Skills of Young Children*. Master thesis, M.Ed.(Educational Science and Learning Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Adviser committee: Assoc.Prof.Dr.Sirima Pinyoanantapong, Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanantapong.

The main purpose of this research were to investigate the score level change of social skills of young children who received in cooperative art activities feature the story telling. The sample used in the study was boys and girls aged 4-5 years of first year kindergarten in the first semester of 2013 academic year at Suroutmajaroen school, Sam Chok District, Phatumthani Province. One class was drawn from two class by using Simple random sampling. The experiments were carried out with in 7 weeks 3 days a week and 40 minutes per day. The research instruments were plans for cooperative art activities feature the story telling and an evaluation form for social skill with the index of item objective congruence (IOC) between 0.67-1.00 and the reliability of 0.84 The data were analyzed by using one way repeated - measures ANOVA, partial η^2 and dependent sample t - test.

The results of study revealed that the score levels of social skills of young children before and during the cooperative art activities feature the story telling were different with statistical different at the level of .01 both in general (F=793.36; Sig =.00) and in the collaboration (F=227.76; Sig =.00) Accept comments (F=278.29; Sig =.00) Appropriate solutions (F=270.44; Sig =.00). The cooperative art activities feature the story telling on the Development of Social Skills of Young Children in general at 98% (Partial η^2 =.98). and also in the areas of collaboration, Accept comments and Appropriate solutions at 98%. Regarding the results from the study of change, it was found that the scores of social skills in general and in all individual areas of young children were increasingly changed with statistical difference at the level of .01 every week. These showed that the cooperative art activities feature the story telling could obviously improve the social skills of young children.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนา

ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ของ

จิราภรณ์ แจ่มใส

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาสาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2558

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ)

.....ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการ

(ดร.พัฒนา ชัชพงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานควบคุม
ปริญญาานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ
ตลอดจนชี้แนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้ปริญญาานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี
ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. .กุลยา ตันติผลลาชีวะ ดร. .พัฒนา ชัชพงศ์
กรรมการในการสอบปริญญาานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งใน
การแก้ไขปริญญาานิพนธ์ให้สมบูรณ์ขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ชาติชาย ปิลวาสน์ อาจารย์พีระพร รัตน าเกียรติ อาจารย์
ธิดารัตน์ จันทะหิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์ อาจารย์กณิการ์ พงษ์พันธุ์สถาพร
อาจารย์ ดร. ชไมมณ ศรีสุรักษ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างในการสร้าง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน ยน คณะครูอาจารย์ และขอบคุณเด็กนักเรียนชั้น
อนุบาล 1 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกในการศึกษาทดลองเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ที่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณ
เพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัด การเรียนรู้ ที่กรุณาให้ความ
ช่วยเหลือ แนะนำด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งมี
ส่วนช่วยในการทำปริญญาานิพนธ์เล่มนี้ให้สำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแก่
พระคุณบิดา มารดา ผู้ อบรมเลี้ยงดู และพระคุณของคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา
ความรู้แก่ผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน

จิราภรณ์ แจ่มใส

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	6
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ	9
ความหมายและความสำคัญของศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย	9
พัฒนาการทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย	12
ประเภทของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก	14
ความหมายและความสำคัญของศิลปะแบบร่วมมือ	15
การจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ	18
บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทาน	23
ความหมายของนิทานและความสำคัญของนิทาน	23
การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย	25
การนำเสนอนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม	29
ความหมายและความสำคัญของทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย	29
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม	31
องค์ประกอบของทักษะทางสังคม	34

แนวทางการส่งเสริมทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	35
การวัดทักษะทางสังคม.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	38
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	44
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	44
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาทดลอง.....	44
แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	61
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	61
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	62
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	64
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	65
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก.....	74
ภาคผนวก ก.....	75
ภาคผนวก ข.....	92
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	98

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	49
2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลองและประเมิน.....	50
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมรายด้าน และโดยภาพรวม ของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่างสัปดาห์ที่จัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ ประกอบการเล่นิทาน.....	56
4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ คะแนนทักษะทางสังคมรายด้านและ โดยรวมของเด็กปฐมวัย.....	58
5 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย.....	59

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
2 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวม ของเด็กปฐมวัย.....	60

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง ได้สร้างความกดดันให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทย ให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม อีกทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ ปัญหาของสังคมประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยไทย คือความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก เด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย . 2546: 1) สภาพสังคมที่มีความก้าวหน้าทางวิชาการ เทคโนโลยี ความรู้และการสื่อสารที่พัฒนาและเติบโตอย่างรวดเร็วส่งผลให้สภาพแวดล้อมทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงสูงมากไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เนื่องด้วยความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่ต้องดิ้นรนทำมาหากิน อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่ชุมชนห่างไกลกันมากขึ้นเพื่อนบ้านคนรอบข้างมีน้ำใจต่อกันน้อยลง จึงส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนจำนวนมากในสังคม ส่งผลให้เด็กส่วนใหญ่เติบโตมาอย่างโดดเดี่ยว มีโทรทัศน์และคอมพิวเตอร์เป็นเพื่อน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ . 2551: ออนไลน์) การที่บุคคลในสังคมจะอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นปกติสุขนั้น สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือบุคคลจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพราะทุกคนต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ประสบการณ์ในการเข้าสังคมจะกว้างขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ ตอนทารกสัมพันธ์กับพ่อแม่และบุคคลในครอบครัว พอเข้าโรงเรียนก็มีโอกาสสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับจากเพื่อน เด็กจะได้ปฏิบัติตนอย่างไร เมื่อต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่ถ้าในวัยเด็กถูกเพื่อนรังเกียจ ไม่เล่นด้วย ไม่มีใครสนใจ เด็กจะรู้สึกหวาดหวั่น ขาดความอบอุ่น หาดความสุขในชีวิตไม่ได้ และที่สำคัญคือการไม่สามารถเข้ากับเพื่อนได้ ทำให้ขาดประสบการณ์และทักษะที่จำเป็นในการเข้าสังคม เมื่อเป็นผู้ใหญ่จึงสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ยาก(จันทร์ บุญคลัง. 2542: 2)

ทักษะทางสังคมมีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ตามลำพังได้ ต้องมีเพื่อน มีสังคมที่ดำรงชีวิตอยู่ด้วยกัน ตั้งแต่สังคมครอบครัว ห้องเรียน โรงเรียน ที่ทำงาน ชุมชน ประเทศ และโลก ทุกสังคมต้องมีการติดต่อสื่อสารฟังพาดูอาศัยกัน ซึ่งต้องอาศัยทักษะทาง ทักษะทางสังคมเป็นทักษะด้านหนึ่งที่ต้องส่งเสริมในเด็กปฐมวัย โดยปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า วัยเด็กโดยเฉพาะตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นช่วงแห่งพลังการเจริญเติบโตองงามสำหรับชีวิตเหมาะแก่การพัฒนาและให้ความสำคัญในหลายๆด้านไม่ว่าจะเป็นการทางด้านร่างกาย อารมณ์- จิตใจ สังคม และสติปัญญาจะเป็นพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคตเพราะเด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ที่ดีในสังคม ก็มาจากการมีพื้นฐานที่ดีด้วย (สุธี ไม้จันทร์. 2544: 1) ดังนั้นทักษะทางสังคมที่ควรพูดกับเด็กปฐมวัยในการเรียนการสอนควรเป็นเรื่องที่สร้างสรรค์ควรมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปด้วยเพื่อให้เด็กได้รู้ถึงหน้าที่และแนวทางที่ถูกต้องในการประพฤติปฏิบัติเพื่อบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ในการแสดงออกทั้งด้านพฤติกรรม อารมณ์ อีกทั้งจิตใจสำนึกของเขาด้วย เด็กที่มีทักษะทางอารมณ์และสังคมที่มั่นคงจะเป็นคนที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน และในชีวิต นั่นคือเหตุผลที่ว่าทำไมเราต้องช่วยพัฒนาให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง ให้รู้จักควบคุมตนเอง การเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง เด็กที่รู้จักควบคุมตนเองจะเป็นคนที่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตัวเองได้ เมื่อโกรธหรือหงุดหงิดก็จะไม่แสดงออกด้วยการโวยวาย ตะโกนเสียงดัง แต่จะใช้เวลาพูดคุยเพื่อแก้ปัญหา เด็กๆ เรียนรู้ทักษะทางสังคมและอารมณ์จากการกระทำที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อเขา ทักษะทางสังคมจะช่วยให้เด็กมีพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดี สามารถพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเหมาะสม ช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา การสื่อความหมายและยังช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและเพื่อนวัยเดียวกันได้ดี (เทียมใจ พิมพวงค์ . 2541: 21) มีกิจกรรมที่หลากหลายที่ใช้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย นิทานก็เป็นสื่อที่มีความสำคัญกับเด็กปฐมวัยมาก ครูปฐมวัยสามารถนำนิทานมาปรับพฤติกรรมด้านต่างๆ ของเด็กที่ต้องการแก้ไข เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ชอบฟังนิทานเป็นชีวิตจิตใจ เด็กมักจะรบเร้าขอให้ครูเล่านิทานให้ฟังอยู่เสมอ โดยปกติแล้วครูปฐมวัยมักจะเล่านิทานให้เด็กฟังเนื่องจากเด็กยังอ่านหนังสือไม่ได้ ทั้งที่จริงแล้วเด็กสามารถจินตนาการเรื่องราวของนิทานจากตัวละคร จากภาพที่เห็นได้เป็นอย่างดี การเล่านิทานนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อเด็กเป็นอย่างมาก การที่ ผู้ใหญ่ และครูได้ใกล้ชิดกับเด็ก โดยการเล่านิทานให้เด็กฟัง จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เข้าใจเด็กได้ดีขึ้น การเล่านิทาน มีประโยชน์ มีความสำคัญในการสร้างเด็กให้เป็นนักฟังที่ดี เก็บเกี่ยวเรื่องที่ได้ฟังได้ตามสมควรแก่วัย ปลูกฝังเด็กให้เป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริง ในชีวิตประจำวันได้ การที่ครูได้สนทนาซักถามเด็กขณะที่เล่านิทาน ก็จะทำให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็ก นิทานที่เด็กได้ฟัง

เป็นสิ่งที่มีความหมายช่วยส่งเสริมพัฒนาการ หลายด้าน ฝึกให้เด็กเป็นผู้ฟัง มีสมาธิ ได้ผ่อนคลาย สนุกสนาน ได้ความรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ยิ่งถ้าเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัวก็ช่วยกระตุ้นให้เด็กสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบตัวของตัวเองในทางที่ดีขึ้น (เกษลดา มานะจติ; และอภิญา มนุษยศิลป์. 2534: 24)

นอกจากกิจกรรมการเล่านิทานแล้วยังมีกิจกรรมที่เด็กชอบและผ่อนคลายเวลาได้ลงมือ คือกิจกรรมศิลปะ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับกลุ่มซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้แสดงออกอย่างเหมาะสม ช่วยให้เด็กได้รู้จักตนเอง ได้แสดงออกถึงความเป็นตัวตนที่แท้จริง ศิลปะเปรียบเหมือนเครื่องมือที่สื่อให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึก ได้โดยตรงโดยไม่มีสิ่งใดปิดกั้น ศิลปะมีคุณค่าต่อเด็กปฐมวัยทั้งในด้านส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ช่วยบำบัดปัญหาต่างๆ ให้แก่เด็ก และช่วยในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็กด้วย คุณค่าของศิลปะที่มีต่อเด็กทั้งในแง่ของการส่งเสริมพัฒนาการ และแง่ของการบำบัดปัญหา นอกจากนี้ยังทำให้เด็กได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นการฝึกนิสัยและทักษะทางสังคม ด้านอารมณ์ช่วยสนองความต้องการการ แสดงออกและสร้างสรรค์ทำให้เด็กมีอารมณ์มั่นคง มีความมั่นใจในตนเอง รู้จักหาทางแก้ปัญหา ฟังตนเองและปรับตัวได้กิจกรรมศิลปะ ที่เน้นการฝึกกิจกรรมที่ ช่วยให้เด็กได้ระบายอารมณ์เครียด คับข้องใจลงไปในการทำกิจกรรมนั้นแล้ว เมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะอยู่เสมอ จะช่วยให้เกิดความชำนาญ เกิดความคล่องในการคิดและสร้างสรรค์จินตนาการในการแสดงออก การได้ระบายอารมณ์ ความรู้สึกของเด็กโดยการใช้นิ้วละเลงสีไปมา การใช้กำปั้นทุบ การได้ขยำกระดาษ ดินน้ำมันหรือ ดินเหนียว เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ของเด็กและเกิดความซาบซึ้งในความงาม ศิลปะแบบกลุ่มทำให้เด็กได้เรียนรู้หลากหลายจากการทำงานร่วมกัน เช่น เรียนรู้การเป็นสมาชิกของกลุ่มภายใน โรงเรียนที่จะช่วยให้พวกเขาเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมภายนอกโรงเรียน ถ้าไม่จัดกิจกรรมให้เด็กมี โอกาสทำงานร่วมกัน เขาจะกลายเป็นคนที่เห็นแก่ตัวเคยชินกับการอยู่คนเดียว ทำงานคนเดียว การไม่เคยรับสิ่งใดจากผู้อื่นย่อมไม่รู้จักการเสียสละ กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ดึงดูดใจเด็ก อนุบาลอย่างมาก กิจกรรมนี้นอกจากจะช่วยส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์แล้ว ถ้านำมาจัดใน รูปแบบให้เด็กมีโอกาสทำร่วมกันในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้ การ นำกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือมาใช้ในการปรับพฤติกรรมจะทำให้เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับ ผู้อื่น รู้จักร่วมมือกับเพื่อนเพื่อความสำเร็จในการทำงาน (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 107)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ ประกอบการเล่านิทานในการพัฒนาให้เด็กมีทักษะทางสังคมที่ดี ซึ่งการเล่านิทานนั้นเป็นแนวทาง หนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กรู้จักตนเอง ส่งผลให้ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการยอมรับผู้อื่น การช่วยเหลือ การแบ่งปันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แสดงออกถึงความเป็นตัวตนที่แท้จริง เด็ก

ได้รับการยอมรับจากการแสดงออกดังกล่าว เป็นการฝึกทักษะทางสังคม และการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนอย่างเหมาะสม ให้เด็กได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งเป็นการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน กระตุ้นการสื่อสาร และเสริมสร้างทักษะทางสังคมอีกด้วย การจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มเป็นการจัดกิจกรรมระบายสี เล่นกับสี ตัด ปะ บันทึน ฉีก ประดิษฐ์วัสดุ ในรูปแบบให้เด็กมีโอกาสทำ ร่วมกันในกลุ่มย่อยประมาณ 4 - 5 คนโดยสมาชิก ในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันมีความรับผิดชอบงานของตน และส่วนรวมร่วมกัน ศิลปะที่เด็กต้องทำงานร่วมกันนี้เด็กจะมีโอกาสติดต่อ พูดคุยกัน มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปัน ประนีประนอม ตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการทำงานจนบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน และยังรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอีกด้วยศิลปะ คือหนทางแห่งการปลดปล่อยอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ตามความต้องการของแต่ละคน เด็กก็เช่นกัน พวกเขาต้องการ สิทธิเสรีภาพ ที่จะแสดงออกซึ่ง ความต้องการของเขา อย่างมีความสุข พวกเขาต้องการโอกาสที่จะพัฒนา ศักยภาพของตัวเองในด้าน การเรียน การเล่น และการแสดงออกต่างๆศิลปะช่วยให้เรียนรู้ทักษะสังคมผ่านการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักการรอคอย ผลัดกันทำ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังเรียนรู้ที่จะแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความต้องการของตนเอง และการเข้าใจผู้อื่น โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมที่เพิ่มขึ้นของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนาให้เด็กมีทักษะทางสังคมแก่เด็กปฐมวัย โดยสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า นี้เป็นเด็กนักเรียนชาย- หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กนักเรียนชาย- หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 20 คน โดยมีขั้นตอนเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้
เลือกการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากจากรายชื่อประชากรทั้งหมด

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยทำการทดลองเป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง (จันทร์ พุธ ศุกร์) ครั้งละ 40 นาที กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดลองทั้งสิ้น 21 ครั้ง ตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

- 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน
- 4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะทางสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึงเด็กนักเรียนชาย- หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 20 คน

2. **กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน** หมายถึง การจัดทำกิจกรรมระบายสี เล่นกับสี ดัด ปะ บั๊นดินน้ำมัน ฉีก ประดิษฐ์ วัสดุ ในรูปแบบให้เด็กมีโอกาสทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยประมาณ 3-4 คนโดยสมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกัน ในการเลือกอุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำกิจกรรมศิลปะ หลังจากฟังครูเล่านิทานโดยงานศิลปะที่ทำเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับนิทานที่ครูเล่า โดยใช้นิทานประกอบภาพในการเล่าเรื่อง การดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานมี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

2.1 **ขั้นนำ** หมายถึง การกระตุ้นและเร้าให้เด็กสนใจที่จะเรียนรู้และติดตามกิจกรรม โดยใช้นิทาน

2.2 **ขั้นดำเนินกิจกรรม** หมายถึง เด็กทำกิจกรรมศิลปะ ในรูปแบบที่เด็กต้องตกลงกัน ก่อน โดยวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน เลือกอุปกรณ์ แบ่งหน้าที่กัน

2.3 **ขั้นสรุป** หมายถึง การสรุปความรู้ โดยใช้คำถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะแบบร่วมมือ สรุปสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ร่วมกัน

3. ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการเข้าสังคมหรืออยู่กับเพื่อนและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มีสัมพันธภาพที่ดี และยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวม มีทั้งหมด 3 ด้าน ดังนี้

3.1 **การช่วยเหลือ** หมายถึง การมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ การแสดงออกถึงการกระทำหรือคำพูดที่ตอบสนองต่อความต้องการของเพื่อน โดยแนะนำ ชี้แนะ หรือสนับสนุนเพื่อให้เพื่อนประสบความสำเร็จในกิจกรรมใดๆที่กำลังทำอยู่ ไม่ว่าจะเพื่อนจะร้องขอหรือไม่ก็ตาม

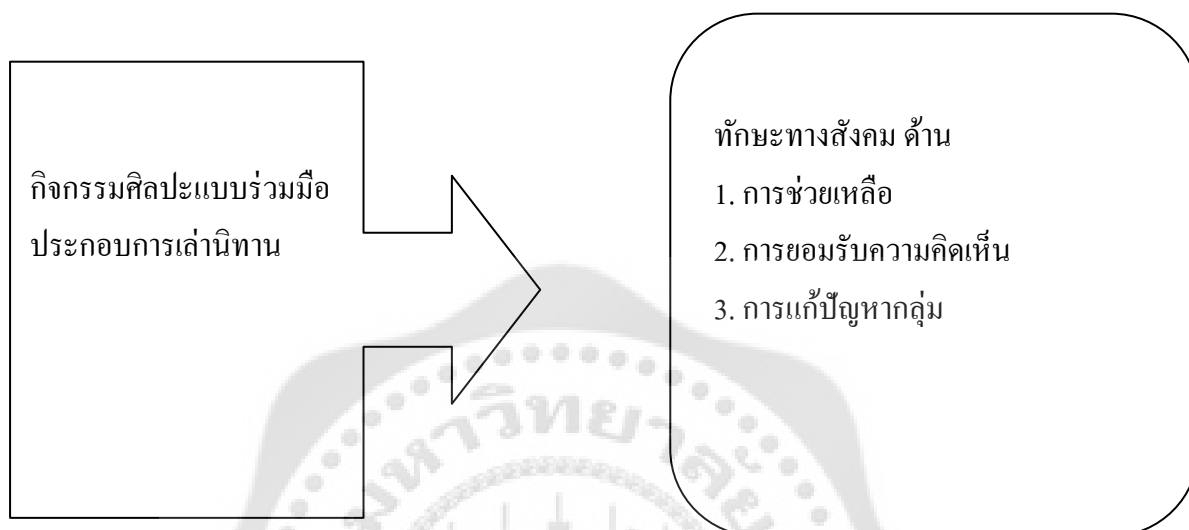
3.2 **การยอมรับความคิดเห็น** หมายถึง การแสดงออกในรูปแบบของความริเริ่ม สร้างสรรค์ การแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็น การกระทำ โดยการบอกถึงความต้องการ

3.3 **การแก้ปัญหา** หมายถึงความสามารถที่เด็กแสดงออกในการแก้ปัญหา ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม เมื่อเกิดปัญหาขึ้น กล่าวตัดสินใจและแสดงออกด้วยความสุภาพ

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

กิจกรรมทางศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมสร้างสรรค์ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนในช่วงวัยนี้ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา . 2551: 56) เด็กปฐมวัยจะอาศัยศิลปะเป็นเครื่องมือสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ และแสดงความต้องการดังกล่าวออกมาในลักษณะของการวาดภาพ นอกจากนี้กิจกรรมทางศิลปะอื่น ๆ อาทิเช่น การปั้น การพับ ตัด ฉีก ปะ และการประดิษฐ์ ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ มีความละเอียดลออ ประณีตเรียบร้อย และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นิทานก็เป็นสื่อที่มีความสำคัญกับเด็กปฐมวัยมาก ครูปฐมวัยสามารถนำนิทานมาปรับพฤติกรรมด้านต่างๆ ของเด็กที่ต้องการแก้ไข ซึ่งสื่อเหล่านี้จะเป็นตัวช่วย ยในการพัฒนาทักษะทางสังคมที่เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยการใชกิจกรรมการเล่านิทานซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ และกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มในรูปแบบให้เด็กมีโอกาส

ทำ ร่วมกันในกลุ่มย่อยประมาณ 3 - 4 คนโดยสมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันมีความรับผิดชอบงานของตน และส่วนรวม ในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะทักษะทางสังคมด้านการ ช่วยเหลือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานมีการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะทางสังคมสูงขึ้น จากก่อนการจัดกิจกรรมกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้
นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

- 1.1 ความหมายและสำคัญของศิลปะสำหรับเด็ก
- 1.2 พัฒนาการทางศิลปะของเด็กปฐมวัย
- 1.3 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก
- 1.4 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ
- 1.5 การจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ
- 1.6 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ
- 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

- 2.1 ความหมายของนิทานและความสำคัญของนิทาน
- 2.2 การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.3 การนำเสนอนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

- 3.1 ความหมายและความสำคัญของทักษะทางสังคม
- 3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม
- 3.3 องค์ประกอบของทักษะทางสังคม
- 3.4 แนวทางการส่งเสริมทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย
- 3.5 การวัดทักษะทางสังคม
- 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

1.1 ความหมายและความสำคัญของศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

โดยทั่วไป ความหมายของศิลปะเด็กจะมีความหมายกว้าง และมีคำนิยามที่ไม่แน่นอนตายตัว ทั้งแนวคิดในการสอน วิธีสอน และการจัดกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติ ซึ่งนักการศึกษาทางศิลปะได้กล่าวไว้ พอสรุปเป็นแนวทาง ดังนี้

ศิลปะคือ กิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ และการมีทักษะเพื่อสร้างเป็นผลงาน (Good. 1973: 38)

อุบล ตูจินดา (2532) กล่าวว่า ศิลปะเด็กคือ การสร้างสรรค์งานที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด เป็นการสำรวจตรวจสอบสิ่งต่างๆ ที่มาประกอบงานศิลปะ ซึ่งให้เห็นถึงแบบแผนของความคิดและความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละคน โดยเน้นความสนุกสนานเพลิดเพลิน อันมีผลไปสู่บุคลิกลักษณะนิสัยของเด็กต่อไปในอนาคต

การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กนับว่ามีความสำคัญยิ่ง นอกจากพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาแล้ว กิจกรรมศิลปะยังสอดคล้องกับแบบแผนการเรียนรู้ของสมอง (Brain Base Learning : BBL) โดยเด็กได้ฝึกปฏิบัติจริง เรียนรู้ผ่านการสังเกต และมีอิสรภาพทางความคิด กิจกรรมที่เด็กได้แสดงออก ทำให้เกิดจุดเชื่อมต่อของใยประสาท ที่สามารถพัฒนาไปสู่แบบแผนการเรียนรู้ของสมอง ซึ่งคุณค่าของศิลปะมีส่วนส่งเสริมพัฒนาการเด็กสี่ด้าน (สำนักงานวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา. 2551: 23) ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก เช่น การร้อยลูกปัด ต่อภาพตัดต่อ การเขียนภาพ การเล่นเกม การปั้นดินต่างๆ และการประดิษฐ์เศษวัสดุ

2. ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส ได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นตนเอง เช่น เขียนภาพตามความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะ

3. ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น การเล่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยแบ่งกลุ่มประดิษฐ์เศษวัสดุ การวางแผนเลือกทำกิจกรรมศิลปะตามความสนใจ และมีโอกาสแสดงความรู้สึกตามความต้องการของตนเอง การแบ่งปัน การรับผิดชอบ และเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี

4. ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า การคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ การค้นหาเหตุผล การแก้ปัญหา การจำแนกมิติสัมพันธ์ เช่น การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุ และผลงานเขียนภาพระบายสี การปั้นดิน การประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นต้น

นอกจากนี้ เบญจา แสงมลิ (2545: 262) ได้กล่าวถึง ธรรมชาติการเล่นศิลปะของเด็ก ช่วยก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อเด็กอีกหลายประการ คือ

1. ฝึกสายตา การวาดรูป เขียนรูป และระบายสีได้ เด็กต้องเป็นคนช่างสังเกต เด็กเห็นสิ่งของ และดูสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว จึงขีดเขียนสิ่งที่พบเห็นเป็นภาพได้

2. ฝึกการใช้มือ งานศิลปะไม่ว่าจะเป็นวาดเขียน ระบายสี ปั้นดิน พับกระดาษ ตัดปะ การสาน การประดิษฐ์ ล้วนต้องใช้มือทั้งสิ้น เด็กหัดทำก็เท่ากับเป็นการฝึกการใช้มือ และนิ้วมือของเด็ก

3. ส่งเสริมประสาทสัมผัส การทำงานศิลปะของเด็กนั้น จะต้องใช้การประสานระหว่างตา มือ และการเคลื่อนไหว การเล่นศิลปะของเด็ก จึงจะช่วยให้ประสาทได้สัมพันธ์กัน

4. ฝึกความจำ การที่เด็กจะเขียน จะปั้นดิน หรือทำสิ่งใด เด็กมักเคยพบเห็นสิ่งนั้นมาก่อน และจดจำได้ จึงถ่ายทอดสิ่งที่พบเห็นออกมาเป็นภาพ หรือประดิษฐ์เป็นสิ่งของขึ้นมา

5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เด็กที่เล่นศิลปะบ่อยๆ ไม่เพียงแต่จะถ่ายทอดสิ่งที่พบเห็นเป็นภาพ เป็นรูปร่างสิ่งของ ถ้าให้เด็กได้ทำอย่างอิสระ เด็กจะคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ตามความคิดของตนเอง

6. ระบายอารมณ์ เด็กจะรู้สึกสนุกสนานและเป็นสุข ที่ได้ถ่ายทอดสิ่งที่พบเห็น หรือคิด และสร้างให้ผู้อื่นเข้าใจได้

7. ฝึกความละเอียดประณีต เด็กจะเล่น และเรียนศิลปะด้วยความพอใจ เด็กจะพยายามเขียนรูป ระบายสี หรือปั้นดินให้สวยงาม เท่าที่เขาจะทำได้ งานของเด็กจะดีขึ้นเรื่อยๆ ตามวัย เมื่อทำบ่อยเข้า เด็กจะกลายเป็นคนละเอียด มีความประณีตในการทำงาน

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมศิลปะยังมีคุณค่าต่อเด็กปฐมวัย ในด้านอื่นๆ อีกหลายด้าน ดังที่ บุศรีรินทร์ สิริปัญญาธร (2545: 18) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. เด็กเกิดความสุขสนานเพลิดเพลิน การทำงานที่เกิดจากความพึงพอใจตามความคิดของตนเอง จะช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนานเพลิดเพลิน

2. เด็กมีความเชื่อ มั่นในตนเอง การให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระโดยไม่กำหนดแบบอย่างตายตัว จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในการทำงานของตนเอง ทั้งนี้ เป็นผลเนื่องมาจากผลงานของตนเองได้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป เด็กจะได้รับการพัฒนาในด้านเป็นผู้กล้าคิดกล้าทำ

3. เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ เด็กที่กล้าแสดงออกจะต้องมีความคิดเป็นของตนเอง มีความฉับไวในการคิด และการกระทำ ที่ไม่เป็นการลอกเลียนแบบผู้อื่น

4. ความเป็นผู้มีเหตุผล เด็กมีความสามารถในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยไม่ยึดถือความคิดเห็นของตนเองเป็นที่ตั้ง มีเหตุผลในการเลือกตัดสินใจสิ่งต่างๆ

5. การเป็นผู้รู้จักสังเกต การสังเกตช่วยให้เด็กทำงานอย่างมีขั้นตอนและช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง

6. ความสามารถในการประยุกต์ใช้ การที่เด็กอยู่กับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทำให้เด็กสามารถดัดแปลงประสบการณ์ที่ได้พบเห็น มาใช้ในกิจกรรมทางศิลปะได้

7. ความเป็นผู้กล้าตัดสินใจ ความสามารถในการแสดงออก มีส่วนต่อการเป็นผู้กล้าตัดสินใจ เช่น การฉีกรูปทรงตามความนึกคิด โดยไม่ต้องร่างแบบก่อน ผู้ที่กระทำได้ต้องมีความเชื่อมั่น และกล้าตัดสินใจ

8. การเป็นผู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การแสดงออกอย่างฉับไวสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเชื่อมั่น และกล้าที่จะแสดงออกในการแก้ปัญหาต่างๆ

จากความหมายดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ศิลปะเด็กเป็นเรื่องของการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ ที่เกิดขึ้นจากความสนใจ การรับรู้ ประสบการณ์ และความพร้อมของเด็กแต่ละคน โดยเด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ออกมาตามธรรมชาติที่เด็กได้รับรู้ ด้วยการสนองตอบต่อความต้องการทางอารมณ์ และความสุขสนานเพลิดเพลิน พฤติกรรมที่เด็กได้แสดงออกมานี้จะเป็นไปตามวัย และพัฒนาการ โดยเด็กจะอาศัยศิลปะเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้สึก และจินตนาการของตนเองนับได้ว่า กิจกรรมทางศิลปะมีคุณค่าอัน

สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความพร้อมของเด็ก ทำให้เด็กมีโอกาสได้แสดงออก ด้วยการถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการ ศิลปะเด็กเปรียบเสมือนเครื่องมือสื่อสารที่ทำให้ผู้ใหญ่ ได้เข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดของเด็ก และความต้องการของเด็กได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.2 พัฒนาการทางศิลปะของเด็กปฐมวัย

พีรพงษ์ กุลพิศาล (2545: 29 – 32) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางศิลปะเป็นกระบวนการ แสดงออกทางศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะของเด็ก ซึ่งปรากฏอยู่ในวัยจากวัยหนึ่งสู่อีกวัยหนึ่งอย่าง ต่อเนื่องและพัฒนาก้าวไปอย่างช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับพื้นฐานความเข้าใจและ ความสามารถ ทางศิลปะ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมและแรงจูงใจของแต่ละคน ดังจะเห็นได้จาก พัฒนาการทางศิลปะของเด็กนั้น จะเริ่มต้นจากการเขียนภาพเป็นเส้นขยุกขยิก จนสามารถ ลากเส้นตรงได้ เพราะกล้ามเนื้อแขนและมือได้รับการควบคุมดีขึ้น

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2540: 232) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางศิลปะ เป็นพัฒนาการ ควบคุมทั้งด้านความคิดและทักษะ พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก มีความพิเศษกว่าของผู้ใหญ่ใน เรื่องความสามารถทางกายด้านประสาทสัมผัสและการ เคลื่อนไหว รวมทั้งความสามารถด้าน สมองเชิงสร้างสรรค์ และแสดงออกทางจินตนาการ ซึ่งมีค่าต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและ ความคิดเชิงบวก เคลลือก (हररषषषष ढलवलषषषष . 2535: 183; อ้างอิงจาก Kellogg. 1967) ได้ ศึกษา งานขีดๆ เขียนๆ ของเด็กและให้ความเห็นว่า เด็กๆ ทั่วโลกมีขบวนการในการพัฒนางานศิลปะเป็น ขั้นตอนที่เหมือนกัน วงจรของการพัฒนาจะเริ่มจากอายุ 2 ขวบหรือก่อน 2 ขวบเล็กน้อย จนถึง อายุ 4 – 5 ขวบ และได้จำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอน ทำให้เราเข้าใจถึงความสำคัญของงานขีดๆ เขียนๆ ทางศิลปะที่มีต่อการพัฒนาการในชีวิตของเด็กไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขีดเขียน ขันขีดเขียน (Placement stage) เป็นขั้นการทดลองให้เด็ก อายุ 2 ขวบ หรือ 3 ขวบ ขีดๆ เขียนๆ ตามธรรมชาติของเด็ก ซึ่งมักจะขีดเขียนเป็นเส้นตรงบ้างโค้งบ้างลงบน กระดาษที่พื้นผิวของวัสดุอื่นๆ โดยปราศจากการควบคุมแต่ ักๆ จะแสดงความรู้สึกนึกคิดของตน โลกของเขานั้นมีการขีดๆ เขียนๆ นับเป็นพื้นฐานการพัฒนาตนเองของเด็ก งานศิลปะของเด็กเป็น การแสดงความคิด ความรู้สึกอันเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาของชีวิต ใน ความหมายนี้ คือ งานศิลป์ โดยการขีดๆ เขียนๆ จะเป็นการแสดงออกของเ ด็กแต่ละอันเป็น

เอกลักษณ์ของเขาเองการศึกษาถึงรูปแบบต่างๆ ของการวางตำแหน่งของภาพของเด็ก ยกตัวอย่าง เช่น เด็กอาจจะขีดเขียนลงกระดาษด้านซ้าย ด้านขวา หรือตรงกลางของกระดาษได้จำแนก ตำแหน่งของการขีดๆ เขียนๆ ของเด็กออกเป็น 17 ตำแหน่ง และยังได้รับการยืนยันจากนักค้นคว้า อื่นๆ ว่าเด็กจะใช้รูปแบบของการวางตำแหน่งเหล่านี้ในการฝึกฝนในขั้นแรก ในแต่ละรูปแบบก็จะ พบในแต่ละขั้นของการพัฒนาของเด็ก เมื่อเด็กพบวิธีการขีดๆ เขียนๆ เด็กก็จะพัฒนาตำแหน่งของ ภาพด้วยซึ่งก็กลายเป็นส่วนหนึ่งที่สะสมอยู่ ตัวเด็กตลอดเวลาของการพัฒนาด้านศิลปะจนกระทั่ง โตเป็นผู้ใหญ่

ขั้นที่ 2 - ขีดเขียนเป็นรูปร่าง ขั้นขีดเขียนเป็นรูปร่าง (Shape stage) การทดลองนี้ทำกับ เด็กอายุ 3 หรือ 4 ขวบ ซึ่งจะพบว่า การขีดๆ เขียนๆ ของเขาเริ่มจะมีรูปร่างขึ้นหลังจาก Placemen stage ไม่นาน เด็กอายุ 3 หรือ 4 ขวบ เริ่มจะขีดๆ เขียนๆ เป็นรูปร่างขึ้นถ้าสังเกตอย่างใกล้ชิดจะ พบว่าเด็กจะค่อยๆ เปลี่ยนจากการขีดเขียนเป็นเส้นๆ ไปเป็นแบบที่เป็นรูปเป็นร่าง โดยขั้นแรกเด็ก จะขีดๆ เขียนๆ โดยลากเส้นไปมาหลายครั้งด้วย สีเทียน ดินสอหรือพู่กัน รูปร่างของภาพจะมี ความหมาย แล ะค่อยๆ ชัดเจนขึ้น แต่ไม่มีเส้นขอบเขตที่ชัดเจนหลังจากนั้นเด็กจะค่อยๆ ค้นพบ รูปร่างต่างๆ ในขณะที่เดียวกันเส้นที่แสดงขอบเขตของรูปร่างก็ชัดเจนขึ้นเด็กจะวาดรูปร่างที่ ค้นเคย ได้ เช่น วงกลม วงรี สีเหลี่ยมจัตุรัส สีเหลี่ยมผืนผ้า สามเหลี่ยมและรูปกากบาท ฯลฯ รูปแต่ละรูป เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการฝึกฝน การขีดๆ เขียนๆ ตลอดเวลา

ขั้นที่ 3 รู้จักออกแบบ (Design stage) ขั้นนี้เด็กเริ่มมีความสามารถรวมการขีดๆ เขียนๆ ที่เป็นรูปร่างเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดเป็นรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงในช่วงนี้เด็กเริ่มจะนำรูปร่างต่าง ๆ มารวมกันเป็นโครงสร้างที่คุ้นเคย เช่น เด็กนำเอารูปร่างต่างๆ มารวมกัน เช่นนี้ก็แสดงว่าเด็กเริ่ม เข้าสู่ขั้นตอนที่เรียกว่าขั้นรู้จักออกแบบ เด็กเรียนรู้ว่ารูปร่างต่างๆ เหล่านั้น สามารถขยับตำแหน่งได้ เช่น วางติดกัน วางใกล้ๆ กันหรือวางห่างๆ กัน หรือ มากกว่ามารวมกันเป็นแ บบ นอกจากนี้เด็กยังสามารถรวมวัตถุรูปทรงต่างๆ เข้าด้วยกันมีความสามารถและรู้ว่าวัตถุต่างๆ มีสี รูปร่าง น้ำหนัก คุณภาพ และมีชื่อเรียก การที่เด็กเอากากบาทใส่ลงในสีเหลี่ยมผืนผ้าหรือเอาวงกลมเล็กใส่ลงใน วงกลม ใหญ่ เด็กจะได้เพิ่มประสบการณ์ในการเห็น และเพิ่มความมีไหวพริบขึ้น

ขั้นที่ 4 การวาดแสดงเป็นภาพ ขั้นการวาดแสดงเป็นภาพ (Pictorial stage) ขั้นนี้เป็นขั้นที่ซัดๆ เขียนๆ ของเด็กอายุ 4 หรือ 5 ขวบ ซึ่งเริ่มจะแยกแยะวัตถุที่เหมือนกันตามมาตรฐานของผู้ใหญ่ได้ขั้นนี้ เป็นขั้นต่อจากขั้นรู้จักออกแบบ (Design stage) เด็กอายุ 4 และ 5 ขวบ จะเริ่มเขียนรูปแบบที่ให้ภาพชัดเจนพอที่ผู้ใหญ่จะรู้ได้ ขั้นตอนนี้แสดงถึงความเป็นเด็กที่โตขึ้น และมีจินตนาการเด็กจะสามารถรวมขั้นตอนต่างๆ ที่ผ่านมาข้างต้นทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งไปสู่งานที่เป็นจริง และเป็นการแสดงถึงงานศิลปะด้วยการเริ่มต้นวาด รูปวงกลม อาจจะกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการค้นพบความสัมพันธ์ของศิลปะ

สรุปได้ว่า พัฒนาการของเด็กปฐมวัย เป็นพัฒนาการที่มีลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคนซึ่งจะมีพัฒนาการแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม การส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้อง พร้อมทั้งการสนับสนุนด้านร่างกาย โดยเฉพาะในเรื่องการให้กำลังใจ เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.3 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก

พีรพงศ์ กุลพิศาล (2545: 35) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กว่าเป็นกิจกรรมที่ใช้ความรู้สึกประกอบกับวัสดุและเทคนิควิธีต่างๆ เพื่อผลิตเป็นผลงานออกมาดังนั้นการจัดประเภทของกิจกรรมทางศิลปะควรแบ่งตามลักษณะของผลงานที่让孩子สร้างสรรค์เป็นหลักได้แก่

1. กิจกรรมศิลปะสอง มิติ หมายถึง กิจกรรมทางศิลปะที่มุ่ง让孩子สร้างสรรค์ภาพบนระนาบวัสดุที่แบนๆ เช่น กระดาษ กระดาษ ผ้า ผืนปูน ผืนทราย ฯลฯ โดยใช้วิธีการวาดเส้น ระบายสี พิมพ์หรือกดประทับให้เป็นสี ประติดด้วยกระดาษสี เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การวาดภาพด้วยนิ้วมือหรือมือ การพิมพ์ภาพด้วยเศษวัสดุต่างๆ การวาดภาพด้วยดินสอสี สีเทียน สีโปสเตอร์ เป็นต้น ผลงานศิลปะประเภทนี้ดูแล้วแบนราบมีเฉพาะมิติของความกว้าง - ยาว

2. กิจกรรมศิลปะสามมิติ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้น让孩子สร้างสรรค์ภาพให้มีลักษณะลอยตัว หนา หรือเว้าลงไปในพื้นที่โดยใช้วัสดุและเทคนิควิธีต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัสดุนั้นๆ เช่น การปั้นทราย ดินเหนียว ดินน้ำมัน กระดาษ แป้ง ฯลฯ โดยประกอบวัสดุต่างๆ เข้าด้วยกัน ขั้นตอนการทำงานในการจัดกิจกรรมประเภทนี้ไม่ควรมีขั้นตอนที่ซับซ้อน ต้องสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ง่าย และไม่เป็นอันตราย โดยวัสดุที่นำมาประกอบนั้นควรเป็นวัสดุประเภทกล่องกระดาษ เมล็ดพืช ลูกปัด เศษไม้ ใบไม้ สามารถใช้กาวติดได้ง่าย เป็นต้น

3. กิจกรรมศิลปะผสมผสานสองมิติ สามมิติ หมายถึง กิจกรรมที่ให้ได้สร้างสรรค์ภาพโดยใช้วัสดุและเทคนิควิธีทางศิลปะทั้งสองมิติและสามมิติรวมกัน เช่น ใช้สีโปสเตอร์ระบายรูปปั้น ดินเหนียวหรือแป้งที่แห้งแล้ว หรือระบายสีตกแต่งกล่อง เป็นต้น

การจัดประสบการณ์ทางศิลปะทั้ง 3 ประเภทควรให้เด็กมีโอกาสร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มด้วยกลุ่มละประมาณ 3 - 5 คน เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาทักษะด้านการเข้าสังคม มีโอกาสแสดงออกถึงความคิดเห็นของตนเอง ฝึกการแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

1.4 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ

ศิลปะแบบร่วมมือเกิดจากการรวมกันของคำว่าศิลปะและการเรียนแบบร่วมมือเข้าด้วยกัน ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือไว้ดังนี้

จันทน์ บุญคลัง (2542: 48) ให้ความหมายของศิลปะแบบร่วมมือว่าหมายถึงกิจกรรมศิลปะที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นั้น ได้แก่ การวาดภาพระบายสี เล่นสี การพิมพ์ภาพ การตัด ฉีก ปะ การปั้น การประดิษฐ์เศษวัสดุ เพื่อมุ่งฝึกกล้ามเนื้อประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ฝึกให้เด็กมีความอดทน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรับผิดชอบ รู้จักชื่นชมความสวยงาม พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ วิธีการจัดกิจกรรมประเภทนี้ ทำได้โดยจัดเด็กเป็นกลุ่มป ะมาณ 2-4 คน ให้เด็กทำงานและคิดคนเดียวหลังจากนั้นครูจะให้เด็กจับคู่กันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ ประสบการณ์ ช่วยกันแก้ปัญหา และรับผิดชอบการทำงานร่วมกันในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จและจบลงด้วยการออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นหรือระหว่างกลุ่ม

พัชรี ผลโยธิน (2540: 26) กล่าวถึงความหมายของศิลปะแบบร่วมมือว่า เป็น การจัดกิจกรรมระบายสี เล่นกับสี ปั้นดิน ฉีก ปะ ตัด ประดิษฐ์เศษวัสดุ ในรูปแบบที่让孩子ได้มีโอกาสทำร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย 3-5 คน ซึ่งจะส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็ก โดยครูต้องให้โอกาสเด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปัน ประนีประนอม ตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการเล่นและทำงานจนบรรลุจุดหมายร่วมกัน ให้แต่ละคนรับผิดชอบทำงานอย่างเต็มความสามารถและรู้จักประเมินความก้าวหน้าของตนเอง

กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมระบายสี เล่นกับสี ปั้นดิน ฝึก ตัด ปะ โดยที่เด็กได้มีโอกาสทำงานร่วมกันได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ซึ่งมีคุณค่าต่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสังคม การทำงานแบบร่วมมือจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาทักษะทางด้านสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต . 2537: 219; อ้างอิงจาก Freud. n.d.) ซึ่งเน้นความสำคัญทางการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเด็กเล็กและผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยก่อน 5 ขวบ เขามีความเชื่อว่า ผลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์นั้นจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต ทำให้เด็กมีทักษะทางสังคมดีและเป็นที่ยอมรับของเพื่อน และยังมีนักการศึกษาอีกหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือไว้ดังนี้

เลิศ อานันท์นะ (2535: 44-48) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือว่า เด็กที่ได้รับการพัฒนาด้วยศิลปะที่เหมาะสม จะมีพัฒนาการด้านต่างๆ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ การที่เด็กได้สำรวจ ทดลอง ค้นคว้ากับวัสดุธรรมชาติ เด็กจะมีการแก้ปัญหา เลือกรวม ตัดสินใจ วางแผน และลงมือกระทำจริง รวมทั้งวิจารณ์และประเมินค่าในผลงานที่ตนแสดงออกจนสำเร็จขึ้นมา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้ตอบสนองต่อลักษณะนิสัยของเด็กที่อยากรู้อยากเห็น และขี้สงสัย ทำทนาย ทำให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระเสรี ภายใต้บรรยากาศที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน
2. พัฒนาการด้านร่างกาย ส่งเสริมพัฒนาการการทำงานที่ป ะสานสัมพันธ์กัน ระหว่างการใช้กล้ามเนื้อและประสาทตา ทำให้อวัยวะส่วนต่างของร่างกายมีความแข็งแรง มีทักษะในการทำงานคล่องตัวขึ้น
3. พัฒนาการด้านอารมณ์ ทำให้เด็กมีอารมณ์ขันบาน สนุกสนาน ยิ่งเด็กประสบความสำเร็จในการลงมือทำก็ยิ่งทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง บนพื้นฐานของความรักและความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง ส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตดี สามารถมองโลกที่สวยงามด้วยสายตาที่สวยงาม มีความรู้สึกที่ดีงามต่อผู้คนและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง
4. พัฒนาการด้านสังคม การ จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกหัดด้านสังคม เช่น การวางแผน ปรีกษาหารือ การร่วมมือร่วมใจ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง มีผลทำให้เด็กรู้จักลดความต้องการของตนเองเมื่อต้องการอยู่ร่วมเพื่อทำงานกับเพื่อน

จันทน์ บุญคลัง (2542: 49-50) ได้กล่าวถึงความสำคัญของศิลปะแบบร่วมมือว่า

1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดพัฒนาการทางความรู้และการคิดสูงขึ้น มีแรงจูงใจ เนื่องจากทุกคนมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
2. ได้รับความคิดเห็นหลากหลาย จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จากปัญหาใหม่ จากหลายๆ ความคิดเห็นและเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา
3. รู้สึกสบายใจ สนุกสนาน ได้แสดงออกอย่างอิสระ เด็กพึงพอใจในการที่จะเรียนรู้ความคิดของตนเอง จะพบการช่วยเหลือในการทำงาน ขณะเดียวกันเด็กก็สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่นด้วย
4. พัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการเข้าสังคม
5. มีความเสมอภาคในการทำกิจกรรม แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันทางด้านต่างๆ ก็ตาม
6. ส่งเสริมให้เด็กได้เห็นคุณค่าของตนเอง และมีความภาคภูมิใจในตนเอง เพราะช่วยกันแก้ปัญหาของกลุ่ม
7. ได้มีการเรียนรู้ภายในกลุ่ม พร้อมทั้งรู้จักแบ่งบทบาทหน้าที่และแก้ปัญหาร่วมกัน
8. ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม และให้ความไว้วางใจกัน มุ่งให้งานบรรลุเป้าหมาย จนเกิดความรู้สึกกว้างขวางของตนคืองานกลุ่ม
9. มีประสบการณ์ร่วมกันในกลุ่มจะมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมแวดล้อมอย่างมีความสุข
10. มีทักษะทางการสื่อสาร การอภิปราย การใช้ภาษา
11. มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก มีความคิดเป็นตัวของตัวเองมีความคิดที่จะมาลอกเลียนแบบใคร มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าตัดสินใจ
12. ส่งเสริมให้เป็นคนมีเหตุผล รู้จักสังเกต
13. ให้ผลทางด้านจิตวิทยา คือ เด็กรู้สึกว่าได้รับการยอมรับในความสามารถของตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์ ลดอคติและความลำเอียง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
14. ยอมรับวัฒนธรรมประเพณีของบุคคลอื่น และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

จากการให้ความหมายของนักการศึกษาข้างต้นสามารถให้ความหมายของศิลปะแบบร่วมมือได้ว่า เป็นกิจกรรมศิลปะที่ครูเตรียมอุปกรณ์ให้และแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มละ 3 - 5 คน ในการทำการทำกิจกรรมประเภท บั้น ดึก ปะ ติด ประดิษฐ์เศษวัสดุ เพื่อให้ เด็กได้มีโอกาส แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือกันและกันในการแก้ปัญหาและรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน ส่วนความสำคัญของศิลปะแบบร่วมมือทำให้เด็กปฐมวัยเกิดพัฒนาการ ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา พัฒนาเด็กเป็นรายบุคคลและราย กลุ่ม ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยอมรับ ความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งเป็นทักษะทางสังคมที่จะช่วยให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.5 การจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ

การจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือให้กับเด็กปฐมวัย ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการ เรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ 5 ประการของ จอห์นสันและจอห์นสัน (จันทน์ บุญคลัง . 2542: 57; อ้างอิง จาก Johnson; & Johnson. 1989: 80) คือ

1. การพึ่งพาอาศัยกันซึ่งกันและกัน (Positive Interdependence) สมาชิกทุกคนมีหน้าที่ และมีความสำคัญเท่าเทียมกันหมด สมาชิกแต่ละคนรู้หน้าที่ของตนเองว่าจะต้องทำกิจกรรม ะไรบ้างในการเรียนครั้งนั้นๆ และต้องรับผิดชอบต่อกิจกรรมทั้งหมด สมาชิกทุกคนตระหนักดีว่า ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม
2. ปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า (Face - to - Face Interaction) การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยให้เด็กนั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 - 4 คน หันหน้าเข้าหากันเพื่อที่จะได้ซักถามปัญหา อธิบาย ได้ตอบซึ่งกันและกัน ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ยอมรับเหตุผลของผู้อื่น ได้เถียงกันด้วยเหตุผล ส่งเสริมสมาชิกในทีมให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งทำได้โดยการช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือ ให้ความสนับสนุนผลงานซึ่งกันและกันและให้การชมเชยต่อความพยายามในการ เรียนของแต่ละคน
3. การได้รับความรู้ทั่วถึงกัน (Individual Accountability) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมี หน้าที่ต้องรับผิดชอบและต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ เช่น สมาชิกแต่ละคน จะต้องตอบถาม และอธิบายแก่เพื่อนสมาชิกด้วยความเต็มใจ สมาชิกแต่ละคนตระหนักว่าผลงาน ของกลุ่มจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีขึ้นอยู่กับความร่วมมือ และความรับผิดชอบต่อสมาชิกทุกคน

4. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มเล็ก (Interpersonal and Small Group Skills) การทำงานเป็นกลุ่มเล็กจะต้องได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดีเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเพื่อให้กลุ่มมีประสิทธิภาพสูง สมาชิกทุกคนต้องไว้วางใจกันต้องยอมรับความคิดเห็น สนับสนุนซึ่งกันและกัน รู้จักวิธีการสื่อสารและสามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) หลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ระยะหนึ่ง สมาชิกแต่ละคนจะประเมินผลการทำงานของตนเองและผลงานของกลุ่ม เพื่อให้รู้ข้อบกพร่องและสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และวางเป้าหมายในการทำงานกลุ่มต่อไปให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

องค์ประกอบในการจัดการเรียนแบบร่วมมือนั้นมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ ครูต้องพยายามจัดกิจกรรมให้ได้ครบทั้ง 5 องค์ประกอบ ซึ่งในการจัดการเรียนแบบร่วมมือนั้นทอว์บริดจ์และไบบี (จิตติมา อุ่นใจ. 2538: 42 – 43; Trowbridge; & Bybee. 1990) ได้เสนอแนวทางในการวางแผนบทเรียนในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอนที่ชัดเจน

2. การวางแผนการสอน

2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มควรพิจารณาระยะเวลาที่สอน จำนวนเอกสาร บทเรียน เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มี เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกขนาดของกลุ่ม ในระยะแรกควรเริ่มต้นจากกลุ่มที่มีสมาชิกเพียง 2 คนก่อน

2.2 กำหนดผู้เรียนที่อยู่ในแต่ละกลุ่มโดยทั่วไปควรให้กลุ่มมีสมาชิก ที่มีลักษณะที่หลากหลาย (Heterogeneous Group) โดยเลือกจากการสุ่ม อย่างไรก็ตามอาจกำหนดให้สมาชิกของกลุ่มมีลักษณะเหมือนกัน หรือให้ผู้เรียนเลือกเข้ากลุ่มเองก็ได้

2.3 การจัดห้องเรียนขึ้นอยู่กับเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีเพื่อให้เกิดความร่วมมือได้ดีที่สุด สมาชิกควรนั่งเป็นวงหันหน้าเข้าหากันและนั่งใกล้กันเพียงพอที่จะสื่อสารกันได้ โดยที่แต่ละกลุ่มอยู่ห่างกันมากพอที่ผู้สอนจะสามารถเข้าไปดูแลแนะนำแต่ละกลุ่มได้

2.4 กำหนดสื่อการสอนที่ส่งเสริมการพึ่งพากันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ในระยะแรกที่ใช้กิจกรรมการเรียนแบบให้ผู้เรียนร่วมมือกัน จะต้องพยายามเลือกใช้สื่อการสอนที่ผู้เรียนต้องพึ่งพากัน เช่น ให้ผู้เรียนใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน โดยที่ผู้สอนแจกวัสดุอุปกรณ์ให้แต่ละกลุ่มเพียงชุดเดียว เป็นการบังคับให้ผู้เรียนแบ่งกันใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือการให้ผู้เรียนใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน โดยให้สมาชิกแต่ละคนมีวัสดุอุปกรณ์ไม่เหมือนกัน แต่ล้วนมีประโยชน์ต่อการทำงานของกลุ่ม

2.5 กำหนดบทบาทของสมาชิกในแต่ละกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียน ฟังพากัน โดยผู้สอน อาจกำหนดบทบาทของสมาชิกในแต่ละกลุ่มให้มีผู้สรุป ผู้แจกอุปกรณ์ ผู้เก็บวัสดุอุปกรณ์และอื่นๆ เพื่อช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียน

3. การอธิบายชี้แจงแก่ผู้เรียน

3.1 อธิบายเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายให้ผู้เรียนเข้าใจ เชื่อมโยง ประสบการณ์เดิม และมโนคติของบทเรียนเข้าด้วยกัน ให้คำจำกัดความของมโนคติที่เกี่ยวข้อง อธิบายวิธีการ ดำเนินงาน และข้อควรระวังในการดำเนินงาน และควรตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนก่อนให้ ผู้เรียนเริ่มดำเนินงาน

3.2 อธิบายเป้าหมายของการทำงานร่วมกันให้ผู้เรียนเข้าใจว่าเขาต้องรับผิดชอบใน การทำงาน และเรียนรู้จากสื่อการสอนร่วมกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3.3 อธิบายถึงความรับผิดชอบของแต่ละคนว่า จะต้องเรียนรู้เป็นรายบุคคล

3.4 อธิบายความร่วมมือระหว่างกลุ่มในบางกรณีจะต้องขยายขอบเขตแนวคิด เกี่ยวกับความร่วมมือไปถึงระดับชั้นเรียนด้วย ซึ่งจะต้องกำหนดวิธีการและเกณฑ์ให้ชัดเจน

3.5 อธิบายเกณฑ์ในการประเมินผล แจ้งให้ผู้เรียนทราบว่าจะงานชิ้นใดบ้างที่ผู้สอนจะ ประเมิน

3.6 ชี้แจงและแนะแนวทางเกี่ยวกับพฤติกรรมความร่วมมือให้ชัดเจน ผู้เรียนอาจไม่ เข้าใจว่าอะไรคือการทำงานแบบร่วมมือ ผู้สอนต้องยกตัวอย่างพฤติกรรมที่ผู้สอนคาดหวังให้ผู้เรียน แสดงออก เช่น ทำงานร่วมกัน อยู่ประจำกลุ่ม พูดเสียงเบาๆ รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน

4. การติดตามดูผู้เรียน

4.1 คอยดูผู้เรียนขณะปฏิบัติงาน สังเกตการณ์แต่ละกลุ่ม และเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้น

4.2 ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายให้ผู้เรียนทำในกรณีที่เกิดการ ติดขัด ผู้สอนอาจต้องชี้แจงเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายอีกครั้ง แนะนำมโนคติที่ช่วยเสริมให้ ผู้เรียนเข้าใจ บางครั้งผู้สอนอาจต้องปรับปรุงสื่อการสอน เป็นต้นแบบหรือทำตัวอย่างของทักษะให้ ผู้เรียน บางครั้งผู้สอนอาจต้องตอบคำถามและนำอภิปรายอีกด้วย

4.3 สอนทักษะการร่วมมือ ในกรณีที่ผู้เรียนยังไม่รู้จักการทำงานแบบร่วมมือมากพอ ผู้สอนอาจต้องเข้าไปในกลุ่มและช่วยชี้แนะบทบาทให้ผู้เรียน

4.4 ดำเนินการสรุปบทเรียน ในตอนท้ายของบทเรียนผู้สอนอาจต้องเข้าไปนำสรุปพร้อมสิ่งที่ผู้เรียนนำเสนอ ทบทวนมโนคติและทักษะต่างๆ และให้แรงเสริมในการทำงาน

5. การประเมินผล

5.1 ประเมินปริมาณและคุณภาพของการเรียนรู้ ประเมินรายงาน

5.2 ให้ผู้เรียนประเมินกระบวนการทำงานของกลุ่มว่าดำเนินไปได้เพียงใด เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือนั้นต้องมีองค์ประกอบของการเรียนรู้ 5 ประการ ซึ่งจะขาดประการใดประการหนึ่งไม่ได้ และขั้นตอนในการวางแผนเพื่อการจัดกิจกรรมมีความสำคัญมาก โดยครูต้องเป็นผู้แนะแนวทางและร่วมแก้ปัญหาที่อาจจะพบในระหว่างทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้การทำกิจกรรมกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ

ในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือนั้น ครูจะต้อง จัดกิจกรรมตามวัยและความพร้อมของเด็ก เมื่อเด็กได้แสดงออกทางความรู้สึกผ่านทางศิลปะและทำกิจกรรมสำเร็จเขาจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจ ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการเตรียมกิจกรรมให้เหมาะสม จันท์นี บุญคลัง (2542: 60 - 61) กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือไว้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ
2. ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ กิจกรรม สื่อ ในการทำกิจกรรมซึ่งครูจะจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือ กลุ่มละประมาณ 3 -4 ประเภทให้เด็กสามารถหยิบได้ง่าย
3. จัดเด็กเข้ากลุ่มกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มเอง หรือใช้เกมการเข้ากลุ่มก็ได้ เพื่อให้เด็กๆ ได้เปลี่ยนหมุนเวียนไปในกลุ่มต่างๆ ในแต่ละวัน
4. ครูควรกระตุ้นให้เด็กรู้จักคิดเมื่อพบปัญหา ให้เด็กคิดและเกิดความมั่นใจที่ตอบคำถามเอง
5. ช่วยเหลือเด็กแต่ละกลุ่มร่วมมือกันทำงานให้สำเร็จ

6. เมื่อเด็กทำงานเสร็จแล้วควรให้เด็กได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่กลุ่มตัวเองทำได้ ครูต้องแสดงความสนใจงานของทุกคนในกลุ่ม และแสดงให้เห็นว่าผลงานมีคุณค่าไม่ควรมองผลงานด้วยความขบขันและควรให้เด็กนำเสนอผลงานเมื่อทำกิจกรรมเสร็จ จัดห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการสื่อสารสองทาง ประเมินผลงานของเด็กว่าเด็กร่วมมือกันทำอย่างไรในกลุ่มเสียก่อน ซึ่งครูอาจใช้วิธีการช่วยเหลือแนะนำ เสริมทักษะต่างๆ ที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จในการเรียนจากกลุ่มของเขาเอง

จากข้อเสนอแนะข้างต้นจะเห็นได้ว่าครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมศิลปะ แบบร่วมมือ ครูต้องเข้าใจในหลักการของการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยและการเรียนแบบร่วมมือจึงจะทำให้ครูวางแผนและออกแบบกิจกรรม เตรียมสื่อต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

งานวิจัยในประเทศ

กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานเป็นกลุ่มย่อย ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่อาจจะพบในชิ้นงาน จึงถือว่าการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือเป็นกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทักษะทางสังคม ซึ่งมีผู้ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับศิลปะที่สามารถนำมาเป็นแนวทางได้ดังนี้

ชไมมณ ศรีสุวัณษ์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะเป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองเด็กมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน มีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทน์ บุญคลัง (2542: 84) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 40 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อนินา อธิราช (2550: 78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังผ่านกิจกรรมรูปแบบศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้แล้วมีทักษะทางสังคมโดยรวมและจำแนกรายทักษะมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

ฟิลลิปส์ (รวีวรรณ สุวรรณเจริญ . 2553: 32; อ้างอิงจาก Philips. 1994: A) ได้ศึกษาความเข้าใจของผู้สอนระดับปฐมวัยในด้านกระบวนการทางศิลปะและศิลป์ศึกษา โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า มีความเห็นพ้องกันในทรรศนะเกี่ยวกับการ เรียนศิลปะ โดยวิธีการลงมือกระทำโดยตรงกับสื่อที่หลากหลาย และเน้นการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนต้องการเรียนเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะมากกว่าความรู้ ความคิดรวบยอด คำศัพท์ สื่อทางศิลปะและหลักสูตรที่ใช้ สอนศิลปะก็ยังคงเป็นที่ต้องการ

เคลลี่ (กรรณิการ์ โยธารินทร์ 2543: 24; อ้างอิงจาก Kelly. 1986: 32 - 4) ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกตามแบบแผนเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นเวลา 10 สัปดาห์ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่เข้าร่วมตามแผนกับเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมตามแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

2.1 ความหมายของนิทานและความสำคัญของนิทาน

นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่ากันมาแต่สมัยโบราณซึ่งอาจเป็นเรื่องจริง หรือเรื่องที่แต่งขึ้นก็ได้ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2548: 30) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่ผู้เขียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ไปพร้อมกัน ส่วน โชติ ศรีสุวรรณ (2546: 10) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานว่า เป็นเรื่องเล่าต่อกันมา เป็นทอดๆ กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่เล่ากันจากปากต่อปากด้วยความ

ทรงจำ โดยใช้วาจาหรือเล่าโดยแสดงภาพประกอบ หรือการเล่าโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ประเภทต่างๆ ประกอบก็ได้ เช่น หนังสือภาพ หุ่นหรือการใช้คนแสดงบทบาทลีลาเป็นไปตามเนื้อเรื่องของนิทานนั้นๆ แต่เดิมมานิทานถูกเล่าสู่กันและกันเพื่อเป็นเครื่องบันเทิงใจในยามว่าง และเพื่อถ่ายทอดความเชื่อความศรัทธาเลื่อมใสในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่ยึดถือของคนแต่ละกลุ่ม

นิทานเป็นสิ่งที่เด็กต้องการและสนใจอยากรู้ การจัดประสบการณ์ให้เด็กใช้นิทานนำไปสู่ประสบการณ์ด้านต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็น เพราะการเล่านิทานมีบทบาทสำคัญซึ่ง กุลยา ตันติผลาชีวะ (2549: 33) ระบุถึงคุณค่าและความสำคัญของนิทาน ดังสรุปได้ดังนี้

1. ใช้เป็นสื่อนำเข้าสู่บทเรียน
2. ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ โดยการฟังและการอ่าน
3. ใช้เพื่อเป็นเครื่องบันเทิงใจ ผ่อนคลาย ให้ความอบอุ่นทางใจ
4. ทำให้เด็กมีสมาธิในการฟัง ช่วงความสนใจมีมากขึ้น
5. ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน
6. ใช้นิทานในการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน
7. นิทานช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่ดีหรือผิดบางประการของเด็กเกี่ยวกับความเชื่อความกลัว
8. ใช้นิทานสอนจริยธรรม แก่เด็ก เช่น ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อ ฯลฯ
9. สนองความต้องการทางธรรมชาติของนักเรียน
10. ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ
11. ช่วยให้นักเรียนรู้จักโลกในแง่มุมเล็กๆ น้อยๆ จากนิทานที่ได้ฟัง ทำให้ตัดสินใจและ

สนองตอบต่อเหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้อง มองโลกในแง่ดี เกิดทัศนคติที่ดีต่อโลกและชีวิต

โดยสรุปนิทานเป็นเรื่อง ที่สืบทอดกันมาโดยใช้วาจาหรือการเล่าโดยแสดงภาพประกอบ หรือการเล่าโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ประเภทต่างๆ ประกอบก็ได้ เป็นเรื่องเล่าที่เน้นความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และสอดแทรกคติสอนใจจะเห็นได้ว่านิทานนั้นมีความสำคัญมากมาย แต่การจะให้นิทานเกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็กนั้น ผู้เล่าจะต้องรู้จักเลือกนิทานที่จะนำมาเล่าซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท ผู้เล่าควรพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ก่อนนำมาเล่าให้เด็กฟัง นอกจากนี้ การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยใช้นิทานนำไปสู่ประสบการณ์ด้านต่างๆ ทำให้เด็กสนใจต้องการอยากจะทำอะไร เด็กจะรับรู้ได้ดีเพราะนิทานเป็นสิ่งที่เด็กต้องการและสนใจอยากรู้

2.2 การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกนิทาน ของซิคโคเน่ (ภักพิสุทธิ คร่ำกระโทก. 2553: 11; อ้างอิงจาก Zixkind. 1976: 5-6) สรุปได้ว่าการเล่านิทานเรื่องใดนั้น ผู้เล่าจะต้องรู้จักเลือกนิทานที่เหมาะสมกับโอกาสและวัยของเด็ก จึงจะประสบความสำเร็จในการเล่านิทานซึ่งมีหลักในการเลือกดังนี้

2.2.1 เลือกเรื่องให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็กแต่ละวัย เด็กอายุ 4-5 ขวบชอบเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม รอบตัว เรื่องในลักษณะของตำนานและความเชื่อ เช่น ทำไมกระต่ายจึงมีหางสั้น ทำไมฟ้าจึงร้อง นิทานประเภทจินตนาการ เรื่องเกี่ยวกับเจ้าหญิงเจ้าชายอัศวินแดนมหัศจรรย์ แต่ก็คงเป็นเรื่องสั้นๆ เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน

2.2.2 เลือกเรื่องที่ผู้เล่านิทานอยากเล่า เป็นเรื่องที่คุณเล่าชอบพอใจ ที่จะทำให้เล่าได้ดี เล่าได้สนุกสนานมีชีวิตชีวา

2.2.3 เลือกเรื่องที่เหมาะสมกับวิธีการเล่า และสื่อประกอบการเล่า เทคนิคและวิธีการเล่านิทานมีมากมาย นิทานแต่ละเรื่องก็เหมาะสมกับวิธีการและสื่อที่แตกต่างกัน การเลือกนิทานที่จะเล่าจึงต้องพิจารณาความสามารถและความถนัดของผู้เล่าเอง จึงจะทำให้การเล่านิทานประสบความสำเร็จเลือกเรื่องที่มีสาระ ที่จะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามให้กับเด็กๆ ผู้เล่านิทานจะต้องตระหนักทุกครั้งที่คุณเล่า ให้เด็กฟัง ว่าเรื่องที่จะนำมาเล่านั้นต้องมีคติ สาระ ข้อคิด ปลูกฝังความดีงามให้เกิดขึ้นในจิตใจของเด็กทุกครั้ง ทั้งนี้ผู้เล่าจะต้องใช้กลยุทธ์ในการเล่า เพื่อที่จะไม่ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณสอน เรื่องศีลธรรมจรรยา

2.2.4 เลือกเรื่องที่ทำให้ความสนุกสนาน เรื่องขำขัน เป็นนิทานที่ผู้ฟังชอบมากแต่ไม่ใช่ทุกครั้งหรือทุกเรื่องที่เล่า เพราะเด็กมีความสนใจและต้องการฟังนิทานหลายประเภทนิทานประเภทนี้เหมาะ สำหรับผู้เริ่มเล่านิทานเพราะจะจบตอนเร็วโดยไม่คาดคิด สร้างความพอใจให้กับผู้ฟังและทั้งผู้เล่าผู้ฟังได้หัวเราะร่วมกัน

2.2.5 เลือกเรื่องที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่องควรจะทำให้มีคำกริยาซึ่งจะตอบคำถามว่า ใครทำอะไร ได้มากที่สุด เด็กทุกคนอยากรู้ว่าเมื่อเกิดเรื่องเช่นนี้ แล้วจะเป็นอย่างไรต่อไปตัวสำคัญของเรื่องพระเอก ผู้ร้ายทำอะไร ทำแล้วเป็นอย่างไร

2.2.6 ควรเลือกนิทานที่มีเนื้อเรื่องเร้าใจทำ ให้เกิดความตื่นเต้นอยากฟังไปจนจบ การผูกเรื่องต้องให้แนบเนียน และมีเรื่องปลุกย่อย ที่น่า ออกนอกทางได้น้อยที่สุด เพราะผู้ฟังไม่มี โอกาสจะทวนอีกว่าต้นเรื่องเดิมเป็นอย่างไร โดยเฉพาะเด็กๆ ควรเลือกนิทานที่จบในตัวของมันเอง

2.2.7 ควรเลือกเรื่องที่มีคำซ้ำๆ ซ้ำความซ้ำๆ และคล้องจองกัน สำหรับเด็กเล็กเพราะ เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กตั้งใจและสนุกสนานมาก

2.2.8 ควรเลือกเรื่องที่ทำให้ความรู้สึกระงอกใจ เช่น รัก เกลียด โกรธสอดแทรกอยู่ด้วย ควรมีตอนตื่นเต้น เคঁราโศก สอดแทรกไปด้วย

2.2.9 นิทานพื้นเมือง ตำนาน เป็นนิทานที่มาของชื่อและสิ่งต่างๆ เช่น ทำไมกาจึงมี สีดำ ทำไมเสือจึงมีลาย ทำไมจะเข้ถึงไม่มีลิ้น หรือตำนานเกี่ยวกับสถานที่เรื่องราวเกี่ยวกับวีรบุรุษ

2.2.10 เทพนิยายและเทพปกรณัมเด็กชอบฟังมากเพราะมีเรื่องผจญภัยตื่นเต้นเร้าใจ

2.2.11 ควรเลือกเรื่องให้เหมาะสมกับเพศของผู้ฟัง ในกรณีผู้ฟังทั้งกลุ่มเป็นเพศ เดียวกัน เพศชายชอบเรื่องผจญภัย ตื่นเต้น เพศหญิงชอบเรื่องอ่อนหวาน ความรัก ความเมตตาถ้า ผู้ฟังมีทั้ง 2 เพศ ควรเลือกเรื่องที่เป็นที่สนใจของทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย

2.2.12 ควรเลือกเรื่องที่แสดงออกถึงความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาหรือการใช้ ปฏิภาณไหวพริบ เด็กจะติดตามความสามารถของตัวละคร และประทับใจ ผังจินตนาการเหล่านี้ไป อีกนาน

การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นควรเลือกเรื่องที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของเด็ก มากที่สุด โดยนิ ทานควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และมีเนื้อหาส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิด สร้างสรรค์และมีจินตนาการเพิ่มขึ้น

2.3 การนำเสนอนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

การนำเสนอนิทานไปสู่เด็กเป็นสิ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการเลือกนิทาน บางครั้งนิทาน มีเค้าโครงเรื่องและรายละเอียดต่างๆ ดีแต่ถ้าการนำ เสนอไม่ดี ก็ทำให้นิทานเรื่องนั้นกลายเป็น เรื่องไม่สนุก ไม่น่าสนใจ เด็กไม่สามารถติดตามและเข้าใจนิทานเรื่องนั้นๆ ทำให้การจัดกิจกรรมที่ เกี่ยวกับนิทานให้เด็กสูญเปล่า ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย การนำเสนอนิทานไปสู่เด็กมีวิธีการนำเสนอ หลายแบบ การเลือกว่าจะนำเสนอแบบใด จึงจะเหมาะสมขึ้นอยู่กับความพร้อมตัวของผู้นำเสนอ วัสดุอุปกรณ์ เวลา โอกาส และสถานที่ซึ่ง วรรณิ ศรีสุนทร (2532: 10) ได้ให้วิธีนำเสนอนิทานไปสู่ เด็กไว้ดังนี้

2.3.1 ผู้เล่า ควรเล่าตามลำดับเหตุการณ์ ไม่กระโดดข้ามไปมา เพราะผู้ฟังจะสับสน ควรเริ่มต้นเรื่องเล่า ดับจากบทนำ หรือคำนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป บทนำ เป็นการเกริ่นให้เด็ก ทราบว่าเรื่องที่เล่าเป็นเรื่องประเภทอะไร บอกให้เด็กทราบว่าตัวละครอะไรบ้าง แนะนำ อธิบาย หรือใช้ภาพประกอบเกี่ยวกับตัวละคร หรือคำ ศัพท์ที่เด็กไม่รู้จักและผู้เล่าจะต้องใช้วิจารณญาณใน การตัดส่วนที่ไม่เหมาะสมออกไป และหาสิ่งที่น่าสนใจนำ มากล่าวเป็นบทนำ เนื้อเรื่อง ผู้เล่า จะต้องทำความเข้าใจกับเนื้อเรื่อง ควรทำ ให้สถานการณ์สำคัญดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ให้ผู้ฟังเกิด ความรู้สึกตื่นเต้น และบทสรุปจะต้องสั้นกะทัดรัด เพราะผู้ฟังผ่านความรู้สึกตื่นเต้นถึงจุดสุดยอด แล้ว ถ้ายืดเรื่องให้ยาวต่อไปอีก ก็ไม่มีประโยชน์ จะทำ ให้ผู้ฟังไม่สนใจ

2.3.2 มีเทคนิคประกอบการเล่านิทาน เช่นการใช้น้ำเสียงประกอบ การเล่าไม่ควรใช้น้ำเสียงที่ราบเรียบ ควรรู้จักทำเสียงให้เข้ากับบรรยากาศของเรื่อง เสียงหนักเสียงเบา จะทำ ให้ผู้ฟัง ฟังอย่างเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่ายใช้ท่าทางประกอบการเล่าใช้มือ ใช้ศีรษะ ลำตัวหรือเท้าประกอบ ใช้สีหน้าและแววตาประกอบการเล่า นอกจากนี้ยังสามารถใช้อุปก ณ์ประกอบการเล่าซึ่งจะ เหมาะสมกับกลุ่มของเด็กปฐมวัยมาก เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก

2.3.3 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม จะต้องมึบรรยากาศที่เงียบสงบ ผู้ฟังจะไม่อยู่ใน ภาวะหิว ร้อน ง่วงนอนหรืออยากเข้าห้องน้ำ สถานที่สบาย สะอาด และความยาวของนิทาน เหมาะสมกับช่วงความสนใจของผู้ฟัง ซึ่งเป็นเด็กอายุ 3-5 ขวบ นิทานที่ควรนำ มาเล่าควรมีจำนวน 12 หน้า ไม่รวมปกหน้า ปกหลัง

2.3.4 ควรมีการประเมินผลการเล่านิทาน เพื่อทราบข้อบกพร่องของตนเองเพื่อ ให้ การเล่าครั้งต่อไปสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปแล้ว การจัดประสบการณ์การเล่านิทานให้กับเด็กนั้นนอกจากจะให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สอดแทรกสาระความรู้ คติสอนใจ และแง่คิดให้กับเด็กอีกด้วยนอกจากนี้ครูยังสามารถ เพิ่มพูนทักษะในการคิดให้กับเด็ก โดยการกระตุ้น ถามเด็กด้วยคำ ถามปลายเปิด หลังจากที่ครูเล่า นิทานจบแล้ว เพราะคำ ถามปลายเปิดจะทำ ให้เด็กคิดหาคำ ตอบและพัฒนาการคิดของตนเอง ต่อไป

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

พิชญาดา ธาตุอินทร์ (2551: บทคัดย่อ) การค้นคว้าแบบอิสระมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและใช้นิทานภาพพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยและเพื่อศึกษาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 โรงเรียนบ้านเวียง ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 21 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยหนังสือนิทานภาพ จำนวน 5 เล่ม แผนการจัดประสบการณ์การใช้นิทานภาพเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 10 แผน แผนละ 50 นาที และแบบสังเกตทักษะการฟังและการพูด วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า

1. นิทานภาพที่สร้างขึ้นมีจำนวน 5 เล่ม มีลักษณะการเสนอภาพเป็น 3 แบบคือเสนอภาพแบบไม่มีคำบรรยาย แบบเสนอภาพสามมิติ แบบเสนอภาพพร้อมคำอ่าน และแบบเสนอภาพพร้อมเรื่องราวบรรยายได้ภาพ
2. หลังจากใช้นิทานภาพเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดทั้ง 5 เล่ม นักเรียน มีทักษะการฟังและการพูดอยู่ในระดับดีมาก

อินทิรา รุมาส (2545: บทคัดย่อ) การค้นคว้าแบบอิสระมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทานในการพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเล่นิทานในการพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 14 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนบ้านห้วยฝาย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 12 แผน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน และแบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่นิทานในการพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมามีจำนวน 12 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 60 นาที แต่ละแผนมีความเหมาะสม นักเรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรม สามารถพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมการแสดงคุณลักษณะทางคุณธรรมและจริยธรรมได้

2. หลังจากจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่นิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 แล้วนักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย และด้านรักและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

3.1 ความหมายและความสำคัญของทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม พบว่ามีผู้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2542: 40) กล่าวถึงความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า คือ ความสามารถจัดการกับอารมณ์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดี สามารถทำนายสภาพการทางสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้อย่างแม่นยำมีปฏิสัมพันธ์ที่ราบรื่นได้ สามารถใช้ทักษะเหล่านี้ในการชักจูงและเป็นผู้ดำเนินการประนีประนอมและการยุติข้อโต้แย้งเพื่อการร่วมมือในการทำงานเป็นทีมได้

จาโรลิเม็ค (นิสิต น้อมศาศน์ 2553: 23; อ้างอิงจาก Jarolimek. 1967: 7) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ 3 ข้อ คือ

1. การอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับ การนับถือในสิ่งที่ถูกต้องของผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
2. การรู้จักควบคุมตนเองและรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง
3. การร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับผู้อื่น

สุพันธ์วี ไวยรูป (2540: 32) กล่าวไว้ว่า ทักษะทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่เด็กต้องเรียนรู้ในเบื้องต้น คือ

1. การเรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อและการเล่นกับเพื่อน
2. การเรียนรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งในด้านการรับและการให้
3. การเรียนรู้ที่จะเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี
4. การเรียนรู้ที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
5. การเรียนรู้เกี่ยวกับการผลัดกันทำกิจกรรม และรอคอยให้ถึงรอบของตนเอง
6. การเรียนรู้ในการแบ่งปันกับผู้อื่น
7. การเรียนรู้ที่จะเคารพสิทธิของผู้อื่น
8. การเรียนรู้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

ทักษะทางสังคมนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อมนุษยชาติ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้ ต้องมีเพื่อน มีสังคมที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งต้องอาศัยทักษะที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยราบรื่น ไม่เกิดความขัดแย้ง ดังนั้นจึงมีผู้ให้คำนิยามถึงความสำคัญของทักษะทางสังคมไว้ ดังนี้

สุชุมาล เกษมสุข (2548: 10) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะทางสังคมว่า

1. ความสำคัญทางด้านส่วนบุคคล ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ยิ่งสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ทักษะทางสังคมยิ่งมีความจำเป็นมากเท่านั้น บุคคลต้องสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สื่อความหมาย ทำงานร่วมกัน แก้ปัญหาของตนเองและสังคมสามารถปรับตัวได้ทุกสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
2. ความสำคัญทางด้านสังคม สังคมใดที่สมาชิกเป็นผู้ที่มีทักษะทางสังคมที่ดี รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสังคมที่ตนอยู่ สังคมนั้นย่อมเป็นสังคมที่สงบสุข มีความเจริญมั่นคง แต่ถ้าสังคมใดมีลักษณะตรงกันข้าม ขาดทักษะทางสังคม สังคมนั้นย่อมมีปัญหา ไม่สงบสุข และมีความเสื่อม

วรรณภรณ์ มะลิรัตน์ (2554: 1) บรรยายถึงความสำคัญของทักษะทางสังคมว่า ทักษะทางสังคมมีส่วนในการช่วยพัฒนาบุคคล สังคม เพราะสังคมเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวมนุษย์มากที่สุด จึงมีความสำคัญต่อทั้งตัวบุคคล และส่วนรวม นอกจากนั้นยังส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กในการปรับตัวในด้านต่างๆ สังคมในอดีตและปัจจุบันส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ รวมถึง พฤติกรรมของเด็ก ช่วยให้เด็กรู้จักตนเอง และความต้องการของตนเอง หรือแม้กระทั่งการปฏิบัติตัวเพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

อารี วัชรเวียงชัย (2551: 3) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะทางสังคมไว้ว่า ทักษะทางสังคมมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะช่วยพัฒนาทั้งบุคคลและสังคมเพื่อให้สมาชิกของสังคมมีทักษะที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขและมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ทักษะทาง สังคมสำหรับเด็กปฐมวัยหมายถึง ทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยประนีประนอม เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี รู้จักแบ่งปัน รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักการรอคอย ควบคุมอารมณ์ จิตใจของตนเองได้ ยอมรับนับถือการตัดสินใจที่ถูกต้องของผู้อื่นได้ ทักษะทางสังคมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากสมาชิกของสังคมจำเป็นต้องทักษะทางสังคมเพื่อปรับตัวให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข มีความเจริญมั่นคงในสังคม

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

3.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา

อัลเบิร์ต แบนดูรา (สิริมา ภิญโญนนพงษ์ 2550: 65-66; อ้างอิงจาก Albert Bandura. 1962 - 1986) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าของตนเอง เดิมใช้ชื่อว่า "ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม" (Social Learning Theory) ต่อมาเขาได้เปลี่ยนชื่อทฤษฎีเพื่อความเหมาะสมเป็น "ทฤษฎีปัญญาสังคม" ทฤษฎีปัญญาสังคมเน้นหลักการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) เกิดจากการที่บุคคลสังเกตการกระทำของผู้อื่นแล้วพยายามเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางสังคมเราสามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การออกเสียง การขับรถยนต์ การเล่นเกมกีฬาประเภทต่างๆ เป็นต้น

ขั้นตอนของการเรียนรู้โดยการสังเกต

1. ขั้นให้ความสนใจ (Attention Phase) ถ้าไม่มีขั้นตอนนี้ การเรียนรู้อาจจะไม่เกิดขึ้นเป็นขั้นตอน ที่ผู้เรียนให้ความสนใจต่อตัวแบบ (Modeling) ความสามารถ ความมีชื่อเสียง และคุณลักษณะเด่นของตัวแบบจะเป็นสิ่งดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจ
2. ขั้นจำ (Retention Phase) เมื่อผู้เรียนสนใจพฤติกรรมของตัวแบบ จะบันทึกสิ่งที่สังเกตได้ไว้ในระบบความจำของตนเอง ซึ่งมักจะจดจำไว้เป็นจินตภาพเกี่ยวกับขั้นตอนการแสดงพฤติกรรม

3. ขั้นปฏิบัติ (Reproduction Phase) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนลองแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ ซึ่งจะส่งผลให้มีการตรวจสอบการเรียนรู้ที่ได้จดจำไว้

4. ขั้นจูงใจ (Motivation Phase) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นแสดงผลของการกระทำ(Consequence) จากการแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ ถ้าผลที่ตัวแบบเคยได้รับ (Vicarious Consequence) เป็นไปในทางบวก (Vicarious Reinforcement) ก็จะจูงใจให้ผู้เรียนอยากแสดงพฤติกรรมตามแบบ ถ้าเป็นไปในทางลบ (Vicarious Punishment) ผู้เรียนก็มักจะงดเว้นการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ

แนวคิดของแบนดูรา เน้นพฤติกรรมใดๆ ก็ตามสามารถรับหรือเปลี่ยนได้ตามหลักการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นเด็กให้มีการเรียนรู้พัฒนาการทางสังคม โดยใช้ทั้งกระบวนการทางปัญญา และทักษะการตัดสินใจของผู้เรียน

3.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม 8 ขั้น ของอีริกสัน (Erikson)

อีริก ฮอมเบอร์เกอร์ อีริกสัน (Erik Homburger Erikson) พบว่าพัฒนาการทางจิตวิทยาของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงเหมือนกับโครงสร้างทางกายภาพร่างกาย มุมมองของอีริกสันจึงเน้นพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมร่วมกัน นั่นคือ การเจริญเติบโตทางร่างกาย และสิ่งแวดล้อมจะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจิตใจ และบุคลิกภาพ ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ อีริกสันได้แบ่งพัฒนาการของบุคคลไว้ 8 ขั้น แต่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีอยู่ด้วยกัน 4 ขั้นดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจกับความรู้สึกไม่ไว้วางใจ (Trust Versus Mistrust) มีระยะเวลาตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ขวบ ขั้นนี้เป็นขั้นที่เด็กจะพัฒนาความไว้วางใจทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งความรู้สึกนี้จะพัฒนาขึ้นมาได้เนื่องจากความเสมอต้นเสมอปลายของพ่อแม่ ในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ สัมพันธภาพระหว่างแม่ลูก ดังนั้นถ้าในช่วงนี้ความต้องการของเด็กได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งความรักใคร่ผูกพันอย่างแท้จริงของพ่อแม่ ทำให้เด็กมองเห็นว่าโลกนี้ปลอดภัยและสามารถที่จะวางใจได้ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสมเด็กจะเกิดความไม่ไว้วางใจ จะมีแต่ความหวาดระแวง

ขั้นที่ 2 ความเป็นตัวของตัวเองกับความไม่มั่นใจในตนเอง (Autonomy Versus Doubt) อยู่ในช่วงระยะตั้งแต่ 1-3 ขวบ เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตขึ้นมา พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อแข็งแรง เริ่มจะทำการต่างๆ ได้ด้วยตนเองได้บ้าง แต่ยังไม่แน่ใจในความสามารถของตัวเอง จึงทำให้เกิดความขัดแย้งในตัวเด็ก เด็กในวัยนี้ต้องการคำแนะนำ นำความเข้าใจจากผู้ใหญ่ ถ้าเด็กได้รับอนุญาตให้ทำการต่างๆ ได้รับการกระตุ้น หรือได้รับกำลังใจ และลองทำในสิ่งที่เขาทำได้ตามความสามารถและวิธีการของเด็กแต่ละคนแล้ว ก็จะเป็นการพัฒนาความเป็นดังของตัวเอง แต่ถ้าพ่อแม่ไม่มีความอดทน ไม่ให้โอกาสแก่เด็ก หรืออาจจะทำทุกๆ อย่างแทนเด็กเสียหมด เด็กจะเกิดความเคลือบแคลงสงสัยในความสามารถของตนในการที่จะทำการต่างๆ

ขั้นที่ 3 ความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative Versus Guilt) เป็นช่วงวัย 3-5 ขวบ เด็กในวัยนี้จะเริ่มช่วยตัวเองได้แต่ความสามารถของเขายังมีขอบเขตอยู่ มีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น เริ่มใช้คำพูดแปลกๆ ทำกิจกรรมตามเพื่อนและสังคมที่โรงเรียน ถ้าเด็กได้รับอิสระในการคิดและได้ทำกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งพ่อแม่มีเวลาให้กับเด็กในการตอบคำถามที่เขาซักถามอย่างดีแล้ว ก็จะเป็นการส่งเสริมให้เขามีแนวโน้มที่จะค้นคว้า ศึกษา หรือสำรวจ แต่ถ้าผู้ใหญ่เข้มงวดไม่เข้าใจเขาไม่เปิดโอกาสให้ซักถาม หรือไม่ตอบคำถามที่เขาซักในสิ่งที่เขาอยากรู้อยากเห็นและอาจรู้สึกว่าการกระทำของเด็กเป็นสิ่งที่ก่อวินาศกรรม น่ารำคาญใจ ไร้สาระ แล้วเด็กก็จะขาดความเชื่อมั่น เกิดความรู้สึกผิด และไม่กล้าที่จะพูดหรือซักถามต่อไป

ขั้นที่ 4 ความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกต่ำต้อย (Industry Versus Inferiority) จะอยู่ในช่วงอายุ 6-12 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยเด็กตอนปลาย เด็กในวัยนี้มีความเจริญเติบโตมาก เริ่มแสดงความคิดเห็นและแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เด็กจะเริ่มพัฒนาความรู้สึกเด่น โดยการพยายามเรียนรู้ที่จะทำงานได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด เริ่มขยันขันแข็งหาความรู้ใส่ตนเอง สิ่งที่เป็นอันตรายสำหรับการพัฒนาในวัยนี้ คือ รู้สึกมีปมด้อยถ้าเขาทำงานไม่สำเร็จ หรือช่วยตนเองไม่ได้ แต่ถ้าเด็กได้รับการกระตุ้นให้ทำการต่างๆ จนสำเร็จ ให้กำลังใจ คำชมเชย ก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดความพยายามและขยันหมั่นเพียร

การพัฒนาการทางบุคลิกภาพเกิดขึ้นเนื่องจากการที่คนติดต่อสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งจะสืบเนื่องติดต่อกันไปตลอดชีวิต การอบรมเลี้ยงดูเป็นไปอย่างเหมาะสมก็จะส่งเสริมพัฒนาการของบุคคลนั้นๆ ไปในลักษณะที่สมบูรณ์ มีสุขภาพจิตที่ดี มีชีวิตที่มีความสุข ในทางตรงกันข้าม ถ้าองค์ประกอบต่างๆ ในขั้นนั้นๆ ไม่เหมาะสม ก็จะทำให้คนนั้นเป็นผู้ที่มีปัญหาทางการปรับตัว

3.3 องค์ประกอบของทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคมมีความสำคัญต่อมนุษย์เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีผู้ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะทางสังคมไว้หลากหลาย เช่น อโนชา ธิรธำรง (2550: 10) กล่าวว่าทักษะทางสังคมประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่นกิจกรรมของโรงเรียน มีส่วนร่วมในวันสำคัญหรือโอกาสสำคัญต่างๆ

2. การแสดงออกทางด้านวาจาและท่าทางที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่ การทักทาย การต้อนรับ การใช้วาจาท่าทางที่สุภาพอ่อนโยน

3. การรับฟังซึ่งกันและกัน สนใจ เอาใจใส่ซึ่งกันและกันยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวม สุขุมถ่อม เกษมสุข (2548: 9) กล่าวว่าองค์ประกอบของทักษะทางสังคมมีด้วยกัน 6 ด้าน ดังนี้

1. การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional expressivity) หมายถึงความสามารถที่แสดงออกในการสื่อความกับคนอื่นโดยไม่ใช้ถ้อยคำ เป็นการสื่อสารด้วยอารมณ์ รวมทั้งการแสดงทัศนคติและการแสดงระหว่างบุคคลโดยไม่ใช้ถ้อยคำ

2. ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Emotional sensitivity) หมายถึงความสามารถในการรับและแปลความหมายอารมณ์ของผู้อื่น โดยบุคคลนั้นไม่ต้องใช้คำพูด

3. การควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Emotional control) หมายถึงความสามารถในการแสดงถ้อยคำหรือการสนทนากับบุคคลอื่นอย่างคล่องแคล่ว และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นได้อย่างดี

4. การแสดงออกทางสังคม (Social expressivity) หมายถึงความสามารถในการแสดงถ้อยคำหรือการสนทนากับบุคคลอื่นอย่างคล่องแคล่วและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นได้อย่างดี

5. ความไวในการรับรู้สังคม (Social sensitivity) หมายถึงความสามารถในการเข้าใจข้อความที่ผู้อื่นพูด มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับปทัสถานทางสังคม

6. การควบคุมทางสังคม (Social control) หมายถึงความสามารถในการแสดงบทบาททางสังคม มีทักษะในการแสดงตนและการแนะนำผู้อื่น

จตุพร แสงหาญ (2549: 19) กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะทางสังคมไว้ดังนี้

องค์ประกอบของทักษะทางสังคม คือ ความสามารถต่างๆ ที่ทำให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กัน
ในสังคม นับตั้งแต่การใช้ชีวิตร่วมกัน การทำงานร่วมกันและการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่าง
เป็นสุข ได้แก่

1. ทักษะการมีส่วนร่วมในการวางแผนกับผู้อื่น
2. ทักษะการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม
3. ทักษะการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม
4. ทักษะการมีส่วนร่วมในการสนองตอบอย่างมีมารยาทต่อคำถามของผู้อื่น
5. ทักษะการเป็นผู้นำอภิปราย
6. ทักษะการแสดงความรักใคร่ชอบ
7. ทักษะในการช่วยเหลือผู้อื่น
8. ทักษะในการเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
9. ทักษะในการใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีคุณธรรม
10. ทักษะในการเคารพต่อระเบียบวินัยของตนเองและกลุ่ม
11. ทักษะในการมีมารยาทในสังคม
12. ทักษะในการแก้ปัญหาในกลุ่ม

จากองค์ประกอบของทักษะทางสังคมที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบ
ของทักษะทางสังคมคือ ความสามารถในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยอาศัยทักษะด้านการ
ปรับอารมณ์ การรับรู้ผู้อื่น รู้ตัวตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมไม่ว่าจะเป็นการเคารพกฎ
กติกาในสังคม การเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นใน
สังคมได้อย่างมีความสุข

3.4 แนวทางการส่งเสริมทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมพฤติกรรมทาง สังคมให้กับเด็ก เป็นการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ให้กับเด็กซึ่ง
อาจทำได้ดังนี้

1. การปรับพฤติกรรมของเด็กต้องให้เด็กค่อยปรับพฤติกรรมทีละน้อยด้วยการเสริมแรง
เช่น การให้การเสริมแรงเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม
ต่างๆ

2. การพัฒนาพฤติกรรมโดยให้ตัวแบบที่ดี การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดีจะช่วยให้เด็กเลียนแบบตาม เด็กเป็นวัยที่ชอบเลียนแบบตามผู้ที่เด็กชื่นชม เช่น พ่อแม่ ครู ญาติ พี่น้อง เพื่อน นักกีฬา นักร้อง ตัวละครในนิทาน เป็นต้น

3. การให้สัญญาณเตือนพฤติกรรม โดยการแสดงออกทางวาจาหรือท่าทางว่าเด็กควรทำหรือไม่ด้วยการพูดหรือการพยักหน้า สายหน้า เป็นการเตือนกรณีที่เด็กกำลังแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ก่อนที่เด็กจะทำอะไรลงไป จะดีกว่าเตือนเมื่อเด็กทำผิดลงไปแล้ว

(วรรณภรณ์ มะลิรัตน์. 2554: 42)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2547: 58) กล่าวถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการส่งเสริมลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยดังนี้

1. ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก การอบรมสั่งสอนเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจ และความมีเหตุผล รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีที่พึงประสงค์ของสมาชิกในสังคม จะช่วยสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของเด็ก

2. การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กปฐมวัยจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัว โดยการลงมือกระทำด้วยตนเอง การเสริมแรงกระตุ้นให้เด็กสนใจทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน ช่วยฝึกความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักรับผิดชอบตัวเอง ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การรู้จักช่วยเหลือ และรับผิดชอบต่อผู้อื่น และสังคมส่วนรวมต่อไป

3. การส่งเสริมประสบการณ์ความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม การฝึกให้เด็กปฐมวัยรู้จักตัวเองได้ รู้ความรู้สึกและการกระทำของผู้อื่น มีทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของเด็กตามวัยที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในสังคมได้อย่างราบรื่นเหมาะสมแก่กาลเทศะ โดยการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากขึ้น รวมทั้งได้รับกำลังใจหรือคำชมเชยเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และคำแนะนำแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

4. การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเล่นของเด็ก เด็กเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการเล่นร่วมกับเพื่อนในวัยเดียวกันหรือผู้ใกล้ชิด ขณะเล่นนั้นเด็กเรียนรู้ความสัมพันธ์กับเพื่อน มีการยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน รู้จักการแบ่งปัน และผลัดเปลี่ยน รวมทั้งการร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน

5. การยอมรับความแตกต่างทางบุคลิกภาพของเด็ก เด็กแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไปตามธรรมชาติ การอบรมเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนกัน เช่น เด็กบางคนปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย แต่บางคนต้องใช้เวลาปรับตัวระยะหนึ่ง เด็กบางคนอารมณ์มั่นคง มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น แต่บางคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย เข้ากับผู้อื่นได้ยาก เป็นต้น

สรุปได้ว่า การส่งเสริมพฤติกรรมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เด็กมีทักษะทางสังคมนั้นต้องค่อยๆ ให้เด็กปรับทีละน้อยเพราะเหตุที่ว่าเด็กแต่ละคนมีพื้นฐานทางการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมไม่เหมือนกันบางคนปรับตัวได้ง่าย บางคนก็ต้องใช้เวลาในการปรับตัว ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือได้เรียนรู้ ด้วยตัวเองเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะทางสังคมต่อไป

3.5 การวัดทักษะทางสังคม

การวัดทักษะทางสังคมนั้นมีวิธีการวัดที่หลากหลาย ดังเช่นที่นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวทางในการวัดทักษะทางสังคมไว้ คือ

ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง (2546: 59) ได้สร้างแบบทดสอบวัดทักษะทางสังคมตามแนวการสื่อสารของริกจิโอ จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบทดสอบวัดทักษะทางสังคมชนิดข้อความ ลักษณะของข้อความเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดทักษะทางสังคมชนิดสถานการณ์ ลักษณะของคำถามเป็นสถานการณ์ที่ผู้เป็นเรื่องราว ข้อละ 1 สถานการณ์ โดยมีตัวเลือกให้ตอบ 3 ตัวเลือก แบบวัดครอบคลุมทักษะทางสังคม 6 ด้าน

พิชิต ฤทธิจรูญ (2544: 75) กล่าวถึงการวัดทักษะทางสังคมว่าเป็นการจำลองหรือสร้างสถานการณ์ให้บุคคลแสดงความรู้สึกว่าตนเองจะกระทำ หรือมีความคิดเห็นเช่นไรต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การตอบนั้นอาจจะให้ผู้ตอบเขียน หรือบอกข้อคิดเห็นของตน หรืออาจจะให้เลือกตัวเลือกที่กำหนดให้ตอบก็ได้ ส่วนการสังเกตพฤติกรรมเหมาะกับการวัดทักษะการปฏิบัติ กล่าวคือ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงแล้วผู้สอนใช้วิธีการสังเกตโดยใช้แบบสังเกต บันทึกข้อมูล การให้การสังเกตวัดทักษะกระบวนการทำงานเหมาะสำหรับวัดทักษะกระบวนการทำงานของผู้เรียนหรือคุณลักษณะในการทำงานของผู้เรียน เช่น ความสนใจ ความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้น ข้อมูลที่สังเกตได้ควรทำซ้ำหรือตรวจสอบได้ มีการวางแผนการสังเกตให้เป็นระบบแน่นอน มี ระดับขั้นตอนให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ชัดเจน

ริกจิโอ (Riggio. 1989: 842) ได้สร้างแบบสำรวจทักษะทางสังคม (Social skill inventory หรือ SSI) ซึ่งเป็นแบบสำรวจที่มีความมุ่งหมายเพื่อใช้ประเมินทักษะพื้นฐานของการสื่อสาร โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้ทางสังคม การควบคุมทางสังคม ซึ่งในแบบสำรวจจะมีข้อคำถามรวมทั้งหมด 90 ข้อ ใช้วัดกับเด็กที่มีอายุ 14 ปี และมีความสามารถในการอ่าน โดยใช้ทดสอบเป็นรายคนและรายกลุ่มก็ได้แล้วแต่ความสะดวกของผู้ทำการทดสอบ ในการทดสอบแต่ละครั้งจะใช้เวลา 30 -45 นาที

จึงสรุปได้ว่า การวัดทักษะทางสังคมของเด็กนั้นสามารถทำได้แบบที่เป็นแบบทดสอบให้เด็กเลือกตอบ หรือการสร้างสถานการณ์จำลองให้เด็กเลือกคำตอบที่กำหนดไว้ว่าจะทำอย่างไร หากเจอสถานการณ์เช่นนั้น หรือแม้แต่การสังเกตพฤติกรรมโดยให้เด็กลงมือปฏิบัติ แล้วครูเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมก็ได้

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

งานวิจัยในประเทศ

กัลยาณี อินตะสิน (2550: บทคัดย่อ) การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในระดับปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบการเล่นเกม มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กออทิสติกเพศชายอายุ 3 ปี 2 เดือน 1 ราย มีความบกพร่องในด้านสังคม กำลังศึกษา อยู่ระดับชั้นบริหาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทำการศึกษาโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Single Subject Design รูปแบบ A-B-A การรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีทัศน์ถ่ายภาพบันทึกพฤติกรรมขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น รวมถึงใช้แบบบันทึก การสังเกตพฤติกรรมทางสังคม แล้วนำเสนอเป็นรูปแบบกราฟประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติกจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบการเล่นเกม ด้านการเล่นร่วมกับเพื่อน เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมอยู่ในระดับดี
2. การสอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติกจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบการเล่นเกม ด้านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมอยู่ในระดับดี

3. การสอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติกจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว ประกอบการเล่นเกมน ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมอยู่ในระดับดี

4. การสอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติกจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว ประกอบการเล่นเกมน ด้านการเล่นร่วมกับเพื่อน เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมสูงขึ้น

5. การสอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติกจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว ประกอบการเล่นเกมน ด้านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมสูงขึ้น

6. การสอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติกจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว ประกอบการเล่นเกมน ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมสูงขึ้น

ลักณะณา เสนโนฤทธิ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงระดับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนชอยแอนเนกซ์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย หนึ่งห้องเรียนจากสามห้องเรียน และสุ่มนักเรียนจากห้องที่เลือกได้มาจำนวน 15 คน ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วันๆ ละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า คือ แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้ผู้สังเกต 2 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาส่งเสริมให้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรรณภรณ์ มะลิรัตน์ (2554: บทคัดย่อ) วิจัยเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงระดับคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวัดคันลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุทพรปราการ เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย หนึ่งห้องเรียนจากสองห้องเรียน และสุ่มจากห้องที่เลือกได้มา 5 คน ใช้เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบ กลุ่ม ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 20 นาที รวม 32 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม และแบบประเมินทักษะทางสังคม

ผลการศึกษาค้นพบว่า ก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว พื้นฐานแบบกลุ่มของเด็กปฐมวัยมีระดับคะแนนทักษะทางสังคม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวม และทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ ทักษะสังคม ด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม ทักษะสังคมด้านการกล้าแสดงออก โดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มส่งผลต่อพัฒนาการทักษะทางสังคมโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 99 โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกช่วงสัปดาห์ แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน

งานวิจัยต่างประเทศ

เจนนิเฟอร์ แมคเกรท(Jennifer McGrath. Jun 5, 2009) ได้ศึกษาว่าในวัยเด็กเป็นช่วงเวลาที่น่าตื่นตาตื่นใจและที่สำคัญภายในชีวิตของเด็ก ตลอดเวลานี้เด็กเริ่มที่จะกำหนดบุคลิกภาพของตัวเอง และเริ่มที่จะยอมรับความรู้สึกของตัวเอง ในช่วงวัยเด็กจะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับทักษะการสื่อสารของเด็กที่มีอายุระหว่างขวบถึง 5 ขวบเด็กได้สัมผัสกับการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เด็กก่อนวัยเรียนจะเต็มไปด้วยพลังงานมีความรักมีความสุขสำหรับชีวิตและมีการเปิดและซื่อสัตย์เช่นเดียวกับความคิดสร้างสรรค์ โดยวัยนี้เด็กจะเริ่มต้นอย่างแท้จริงในการโต้ตอบทางสังคม พวกเขาเล่นด้วยกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกันอย่างค่อยๆ เจริญรู้ 20 ปีมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าเด็กจำเป็นต้องบรรลุความสามารถทางสังคมโดยรอบในวัย 6 ปีมิฉะนั้นพวกเขาที่มีความเสี่ยงของปัญหาทักษะทางสังคมตลอดชีวิตของพวกเขา ความสัมพันธ์มีความสำคัญมากทั้งการพัฒนา องค์ความรู้และสังคม ตั้งแต่เริ่มต้นการพัฒนาทางสังคมในช่วงต้นชีวิตเป็นสิ่งสำคัญสำหรับโปรแกรมวัยเด็กจะมีประเภทของระบบการประเมินผลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการบางอย่างในสถานที่ เพื่อให้พวกเขาสามารถดูความคืบหน้าของเด็กในความสามารถทางสังคม โดยอายุ 3 ขวบหรือ 4 ขวบเด็กมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นจริง เด็กเล่นเกมกับคนอื่น ๆ ช่วยอีกคนหนึ่ง และผลัดกันใช้หรือเล่นกับของเล่น เด็กจะเริ่มต้นการแสดง ผู้ปกครองสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพโดยการเล่นกับเด็กและสร้างสถานการณ์จำลอง เด็กควรได้รับการส่งเสริมที่จะต้องรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นและการแสดงออกเมื่อต้องรับมือกับปัญหา พ่อแม่ผู้ปกครองที่จะพูดคุยกับพวกเขาเกี่ยวกับความรู้สึกและอารมณ์ได้เด็กที่มีความสามารถในการเรียนรู้ทักษะนี้และผู้ที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในเชิงบวกและเข้าสังคมกับเด็กอื่นๆ

สรุปได้ว่าในวัยเด็กเป็นเวลาของการเปลี่ยนแปลงและเวลาของการเรียนรู้และเพิ่มการขัด
 เกลาทางสังคม เด็กตลอดเวลานี้เริ่มที่จะพบว่าตัวเองและกลายเป็นที่กำหนดไว้เป็นรายบุคคล
 พวกเขาเริ่มที่จะมีมิตรภาพและเริ่มที่จะแยกตัวเองในรูปแบบที่แตกต่างกันตามบทบาททางเพศ
 ของพวกเขา พวกเขามุ่งมั่นที่จะเป็นอิสระ แต่ในขณะเดียวกันมุ่งมั่นที่จะยึดมั่นในการพึ่งพาอาศัย
 กันที่พวกเขาเคยมีพ่อแม่และผู้ใหญ่อื่นๆ ของพวกเขารอบตัวพวกเขา ความเข้าใจของโลกและคน
 อื่นๆ เพิ่มและพวกเขาก็เริ่มที่จะยอมรับความรู้สึกของพวกเขาในหลายๆ เด็กตลอดเวลาในชีวิตนี้มี
 ความคิดสร้างสรรค์ และอยากรู้ อยากเห็น เด็กเป็นที่น่าอัศจรรย์อย่างแท้จริงในช่วงอายุนี้และ
 ความสุขที่แท้จริงของพวกเขาสำหรับชีวิตเป็นสิ่งก่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนอื่นๆ ที่พวกเขา
 สังเกตเห็น

เคทซ์ และ แมคเคลแลน (Katz; & McClellan. 2006) ได้กล่าวถึงทักษะทางสังคมว่ามี
 ความสำคัญสำหรับเด็ก มีงานวิจัยที่รับรองว่าเด็กที่ไม่ มีทักษะทางสังคมที่เพียงพอมีความเสี่ยงใน
 การใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก รวมทั้งมีปัญหาพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้
 งานวิจัยล่าสุดแสดงให้เห็นว่าอัตราสูงในโรงเรียนอนุบาลที่มีความพยายามที่จะผลักดันส่งเสริม
 ทักษะเหล่านี้ พวกเขาพูดอธิบายทักษะทางสังคมว่า เด็กนำบริบททางสังคมและการเรียนรู้และ
 สามารถเป็นแนวความคิดรวมถึงทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
 กับทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหมายถึงความสามารถในการดำเนินการ ในสถานการณ์ทาง
 สังคมรวมทั้งปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับคนอื่นๆ ให้ความร่วมมือร่วมกันและเคารพเพื่อนร่วมงาน มีการ
 วิจัยพบว่าทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความสำคัญสำหรับการยอมรับการตรวจสอบและ
 การปรับตัวทางสังคมตลอดวัยเด็กและวัยรุ่น ทักษะการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการมีความสำคัญ
 สำหรับการเรียนรู้และความสำเร็จในวัยเด็กและวัยรุ่น ทักษะเหล่านี้รวมถึงการควบคุมตัวเองและ
 ความสามารถทางสังคม กับงานในชั้นเรียนและการเรียนรู้สถานการณ์ มีหลักฐานว่าทักษะการ
 เรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียน
 ประถมศึกษาทั่วไปในแง่ของการเรียนรู้ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการยังมีความสำคัญสำหรับความสำเร็จ
 ในวัยรุ่น แม้ว่าทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการตกอยู่
 ภายใต้ทักษะทางสังคมในวงกว้างสร้างพวกเขาจะสร้างแยกกัน แต่แตกต่างกันที่เกี่ยวข้องกับ
 ความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ในวัยเด็กและวัยรุ่น ในขณะที่ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ได้รับการเชื่อมโยง

ส่วนใหญ่ในการพัฒนาสังคมของเด็กทักษะการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการได้รับที่เกี่ยวข้องกับการทำดีในการตั้งค่าในชั้นเรียนและเพื่อความสำเร็จทางวิชาการกระบวนการที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะทางสังคมของอารมณ์เด็กรวม ถึงระดับของเด็กเกิดปฏิกริยาและมีระเบียบยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมของเด็กและวัยรุ่น หนึ่งในแง่มุมของอารมณ์การควบคุมช่วยให้เด็กควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของพวกเขาและได้กลายเป็นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความสามารถควบคุมตนเองและสังคม ในวัยเด็กเด็กได้สัมผัส กับเด็กคนอื่นๆ ในการตั้งค่าการดูแลเด็ก เป็นเด็กวัยหัดเดินเด็กมีส่วนร่วมในการเล่นเป็นหลักเดี่ยว แต่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่นๆ เพิ่มขึ้นตามอายุ ปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกกับเพื่อนช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการสื่อสารเข้าใจอารมณ์/ ระเบียบความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมก้าวร้าวและทักษะการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับต้น จำนวนของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการพัฒนาในวัยเด็กที่ยังเอื้อต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมรวมทั้งการเพิ่มขึ้นของคำศัพท์ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้นำไปสู่ การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและควบคุมความรู้สึกและพฤติกรรม เด็กยังเริ่มที่จะพัฒนาความเข้าใจและเข้าใจในความรู้สึกของความปรารถนาและความเชื่อของคนรอบข้างที่ยังคงส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข

แมรี่ (Mary. 1980: 46) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของความถี่ของพฤติกรรม และระยะเวลาของการปฏิสัมพันธ์และวิธีการเข้ากลุ่มเพื่อนรวมทั้งความรู้สึก และการเข้ากลุ่มไม่ได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปี จำนวน 40 คน ชาย 20 หญิง 20 คน ศึกษาโดยใช้เทคนิคสังคมมิติบันทึกพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่มีความสามารถเข้ากลุ่มกับเพื่อนมาก มีปฏิสัมพันธ์มากกว่า และใช้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ยาวนานกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มน้อย เด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มจะใช้พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์หลายวิธี และวิธีการที่เข้ากลุ่มไปแล้วไม่ได้ผล น้อยกว่าเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่า และใช้พฤติกรรมทางบวกมากกว่า ส่วนเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่าจะใช้วิธีการทางลบมากกว่า ได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของวิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อน ในแง่ของวิธีการทางลบกับวิธีการที่ไม่ได้ผล

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการและสภาพแวดล้อมของเด็ก ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับที่เหมาะสม เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้เป็นรากฐานที่ดีของเด็กที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ ประกอบการเล่านิทานในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ อ.สามโคก จ.ปทุมธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย- หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย- หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 20 คน โดยมีขั้นตอนเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

เลือกการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากจากรายชื่อประชากรทั้งหมด

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาทดลอง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการค้นคว้า 2 ชุด คือ

1. แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
2. แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ตอนที่ 1 การสร้างแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่า
นิทานในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย และวิธีการหาคุณภาพของแผน

1.1 ศึกษานิทานในห้องสมุดโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 50 เรื่อง จากนั้นเลือกนิทานที่มี
เนื้อหาเกี่ยวข้องกับพัฒนาทักษะทางสังคม จำนวน 9 เรื่อง

1.2 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมศิลปะแบบ
ร่วมมือของ เลิศ อานันทะ (2535) จุติมา อุ่นใจ (2538) พัชรี ผลโยธิน (2540) จันทน์ บุญคลัง
(2542) เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ออกแบบกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ
ประกอบการเล่านิทาน

1.3 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กิจกรรมการ
เล่านิทานของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2549) อินทิรา รุมาส (2545) ภัคพิสุทธิ คร่ำกระโทก (2553)
เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ออกแบบกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการ
เล่านิทาน กำหนดการใช้สื่อ การสอนที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม ตลอดจนการจัดบรรยากาศ
การเรียนการสอน และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยสื่อประกอบการเล่านิทาน

1.4 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และคู่มือหลักสูตร เพื่อศึกษาพัฒนาการ
ตามวัยและแนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

1.5 สร้างแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่า
นิทานในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 21 แผน โดยเน้นทักษะทางสังคมด้าน
การช่วยเหลือ การยอมรับความคิดเห็น การแสดงออกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

1.6 นำแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน
ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา
เพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหากิจกรรมการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. อาจารย์ชาติชาย ปิลวาสน์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 2
2. อาจารย์พีระพร รัตนาเกียรติ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. อาจารย์ธิดารัตน์ จันทะหิน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

1.7 นำแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.8 นำแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำข้อบกพร่อง และปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งเพื่อความเหมาะสม

1.9 แก้ไขและปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย และนำไปทดลองกับกลุ่มทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมต่อไป

ตอนที่ 2 การสร้างแบบประเมินทักษะทางสังคม และวิธีการหาคุณภาพของแบบประเมินทักษะทางสังคม และวิธีการหาคุณภาพของแบบประเมินทักษะทางสังคม

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย การสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคม และการบันทึก ของวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2542) สุขุมาล เกษมสุข (2548) จตุพร แสงหาญ (2549) อินชา ธิธำรง (2550) อารี วัชรเวียงชัย (2551) นิลิต น้อมศาสน์ (2553) วรณภรณ์ มะลิรัตน์ (2554) แล้วนำมาสร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุม ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

2.1.1 การช่วยเหลือ

- ให้คำแนะนำแก่เพื่อนด้วยถ้อยคำที่เป็นมิตรได้
- ช่วยเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ
- ให้กำลังใจเพื่อนขณะที่กำลังทำกิจกรรม
- ช่วยเพื่อนเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน
- ช่วยเพื่อนเก็บอุปกรณ์หลังจากใช้งาน

2.1.2 การยอมรับความคิดเห็น

- ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น
- ให้อภัยและเห็นใจผู้อื่น
- รับผิดชอบงานในหน้าที่
- รู้จักเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น

2.1.3 การแก้ปัญหากลุ่ม

- แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้ทันที

- กล้าตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- มีความมั่นใจในการแก้ปัญหา
- แสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความสุภาพ
- แสดงออกทางการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

2.2 กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนการประเมินทักษะทางสังคมออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ 2 , 1 และ 0

ระดับคะแนน 2 เมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 เมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมโดยการชี้แนะ

ระดับคะแนน 0 เมื่อเด็กไม่เกิดทักษะทางสังคม

2.3 นำแบบการประเมินทักษะทางสังคมให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเพื่อแสดงหลักฐาน ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบประเมินผล จำนวน 3 ท่านดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์ อาจารย์ประจำสาขา
การศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. อาจารย์ ดร.ชไมมน ศรีสุรักษ์ อาจารย์ประจำสาขา
การศึกษาปฐมวัย และ
การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
3. อาจารย์กณิการ์ พงษ์พันธุ์สถาพร อาจารย์สอนระดับชั้นอนุบาล๒
โรงเรียนสาธิตพัฒนา
กรุงเทพมหานคร

2.4 จากแบบประเมินทักษะทางสังคม ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ทุกท่าน มีความเห็นด้วยตรงกันทั้ง 3 ท่าน

2.5 หาความเที่ยงตรงของแบบประเมิน โดยนำแบบทดสอบทักษะทางสังคมสำหรับเด็กไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินว่าข้อความที่แสดงพฤติกรรมที่สังเกตนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบประเมินหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนเป็น 1, 0 และ -1 (บุญเขต ภิญโญนนตพงษ์ 2548: 69)

- เมื่อ +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงคะแนนทั้ง 3 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความแสดงทักษะทางสังคมกับจุดประสงค์ IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าใช้ได้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ . 2548: 89) ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างทักษะทางสังคมกับจุดประสงค์ $IOC = 0.76 - 1.00$

การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต

การหาค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์การให้คะแนนทักษะทางสังคม โดยนำเกณฑ์การให้คะแนนทักษะทางสังคมไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ที่โรงเรียนศาลาพิน โดยการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานที่เหมือนกับการทดลองจริงเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry - Stock. 1996: 256) เท่ากับ .84 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง สามารถนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

3. แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว จากทีบอร์ค และเกลล์ (Barnett; Johnson. 1996: 31; Citing Borg; Gell. 1989: 692) ได้กล่าวว่า รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวจะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษกับการทดลองที่ต้องการเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรม หรือ กระบวนการภายใน ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวเพื่อทำการทดลอง และเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทำการทดลอง เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง	ขณะทดลอง
TO	X, T1, X, T2, X, T3, X,.....,T7

เมื่อ

TO	คือ	การสังเกตก่อนการทดลอง
X	คือ	การดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะแบบ ร่วมมือประกอบการเล่านิทาน
T1, T2, T3,.....T7	คือ	การสังเกตขณะทำการทดลองหลายๆ ครั้ง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ทำการทดลอง
2. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ในทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ

การยอมรับความคิดเห็น การแก้ปัญหากลุ่ม โดยประเมินทักษะทางสังคมจากการจัดกิจกรรมศิลปะแบบปกติ ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 40 นาที โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมบันทึกการประเมิน โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย รวมผู้ประเมินจำนวน 2 คน

3. ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 7 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 40 นาที โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมบันทึกการประเมิน โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย รวมผู้ประเมินจำนวน 2 คน

ตาราง 2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลองและประเมิน

การจัดกิจกรรม	ระยะเวลาทำการทดลอง	วันที่ทำการทดลอง	เวลา
กิจกรรมศิลปะแบบรายบุคคล	1 สัปดาห์ ก่อนการทดลอง	วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์	10.00 - 10.40 น.
กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการฟังนิทาน	7 สัปดาห์	วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์	10.00 - 10.40 น.

4. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตัวเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นนำ (5 นาที)

นำเด็กเข้าสู่กิจกรรมโดยการเก็บเด็กให้อยู่ในความสงบ จากนั้นครูเล่านิทาน หลังจากฟังนิทานจบ เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน

ขั้นดำเนินกิจกรรม (30 นาที)

1. ครูเตรียมอุปกรณ์ ที่หลากหลาย สำหรับการทำกิจกรรมศิลปะ 4 กิจกรรม อธิบายอุปกรณ์ วิธีการทำกิจกรรม กติกาในการทำกิจกรรมให้เด็กเข้าใจ
2. แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 - 5 คน สำหรับการทำกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน
3. ให้เด็กมีอิสระในการวางแผน คิด ร่วมมือ รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกใน การทำกิจกรรมศิลปะ และทำงานร่วมกันในบรรยากาศที่เป็นกันเอง

ขั้นสรุป (5 นาที)

1. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน และครูสนทนากับเด็ก เกี่ยวกับการทำกิจกรรมภายในกลุ่มว่าเกิดปัญหาอย่างไร และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร
2. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมศิลปะปกติ เป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน แล้วจัด กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ หลังการฟังนิทาน เป็นเวลา 7 สัปดาห์ ละ 3 วัน คือวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ในช่วงเวลา 10.00 - 10.40 น. ซึ่งในการทดลองผู้วิจัยจะเป็นผู้ทำการประเมินและบันทึกการประเมินโดยใช้แบบ ประเมินทักษะทางสังคม

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูล แบบประเมินทักษะทางสังคม ซึ่งดำเนินการดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากการบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. เก็บข้อมูลพื้นฐานด้านทักษะทางสังคมจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน โดยแบบประเมินทักษะทางสังคมจากการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน เป็นเวลา 1 สัปดาห์
3. ทำการบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคม จากการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน เป็นเวลา 7 สัปดาห์
4. ในการประเมินและบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคมผู้วิจัยประเมินเด็กเป็นรายบุคคล ในช่วงเวลาเดียวกัน
5. เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานตามรายทักษะ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน เป็นเวลา 7 สัปดาห์
6. เก็บข้อมูลด้วยการบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคม ถ้าในช่วงที่ทำการประเมินเกิดทักษะทางสังคม และในช่องระดับทักษะทางสังคมตรงกับทักษะทางสังคมที่เด็กแสดงออกให้ใส่เครื่องหมาย \surd ลงในช่องนั้น
7. การบันทึกคะแนนการให้คะแนนของแบบประเมินโดยใส่เครื่องหมาย \surd ลงในแบบประเมิน ให้ตรงกับช่องระดับคะแนนพฤติกรรม 2, 1, 0 โดยทำการโดยทำการบันทึกดังนี้
 - ระดับคะแนน 2 เมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมด้วยตนเอง
 - ระดับคะแนน 1 เมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมโดยการชี้แนะ
 - ระดับคะแนน 0 เมื่อเด็กไม่เกิดทักษะทางสังคม
8. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของของพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง และขณะทำการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยโปรแกรมด้วยคอมพิวเตอร์
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated - Measures ANOVA) โดยใช้ในการคำนวณในโปรแกรมด้วยคอมพิวเตอร์ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2548: 14)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบรายด้านในแต่ละช่วงเวลาโดยใช้ สูตร t-test แบบ Dependent Samples โดยใช้ในการคำนวณในโปรแกรมด้วยคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539: 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การวิเคราะห์คำถามรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ โดยใช้สูตร r (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ . 2548: 14)

$$r_{Item - Total} = \frac{n \sum IT - \sum I \sum T}{\sqrt{[n \sum I^2 - (\sum I)^2] [n \sum T^2 - (\sum T)^2]}}$$

เมื่อ	$r_{Item - Total}$	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	I	แทน	คะแนนของข้อความ
	T	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่นที่เหลือทุกข้อ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน สองคนโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน RAI (Burry - Stock, 1996: 256) ดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^K \sum_{n=1}^N |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I-1)}$$

เมื่อ	RAI	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน
	R_{1kn}, R_{2kn}	แทน	ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1 และคนที่ 2 ตามลำดับ
	N	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน
	I	แทน	จำนวนช่วงคะแนน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยโปรแกรมด้วยคอมพิวเตอร์

2.2 เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและระหว่างการทดลอง โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำทางเดียว (One - way Repeated-Measure ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

2.3 หาค่าขนาดส่งผล (Effect Size) สำหรับวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำทางเดียว โดยใช้สูตร Partial Eta^2 (Cohen, 1988: 19-74) ดังนี้

$$\text{Partial } \eta^2 = \frac{SS_{\text{effect}}}{SS_{\text{effect}} + SS_{\text{error}}}$$

เมื่อ	Partial η^2	แทน	ขนาดส่งผล
	SS_{effect}	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนนที่ส่งผล
	SS_{error}	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนนที่คลาดเคลื่อน

2.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบแต่ละช่วงเวลาโดยใช้ สูตร t-test แบบ Dependent Samples (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2548ก: 99)

$$t = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}} ; df = n-1$$

$$S_{\bar{D}} = \frac{S_D}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าแจกแจงแบบที (t-distribution)
	\bar{D}	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่าง
	n	แทน	จำนวนคน
	S_D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เกิดความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง
t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาค่าแจกแจงความถี่
Partial η^2	แทน	ค่าขนาดส่งผล (Effect Size)
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1.1 ผลการศึกษาระดับทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

2.1 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัย

2.2 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การศึกษาตอนที่ 1 นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อน และระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยนำคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการประเมิน ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานทั้ง 7 ครั้ง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกวิเคราะห์คะแนนรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ 1. การช่วยเหลือ 2. การยอมรับความคิดเห็น 3. การแก้ปัญหาในกลุ่ม และโดยรวมดังแสดงในตาราง 3 โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย		แปลความหมาย
รายด้าน	รวมทุกด้าน	
6.67 - 10.00	20.01-30.00	หมายความว่าเด็กแสดงทักษะทางสังคมได้ด้วยตนเอง
3.34 - 6.66	10.01-20.00	หมายความว่าเด็กแสดงทักษะทางสังคมโดยการชี้แนะ
0.00 - 3.33	0.00-10.00	หมายความว่าเด็กยังไม่แสดงทักษะทางสังคม

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่างสัปดาห์ที่จัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

สัปดาห์	ทักษะสังคมด้าน 1		ทักษะสังคมด้าน 2		ทักษะสังคมด้าน 3		ทักษะสังคมรวม	
	M	S	M	S	M	S	M	S
ก่อน(Baseline)	3.85	0.67	3.40	0.68	3.65	0.59	10.90	1.25
สัปดาห์ที่ 1	4.10	0.79	3.55	0.69	3.90	0.64	11.55	1.32
สัปดาห์ที่ 2	4.80	0.62	4.30	0.73	4.75	0.55	13.85	1.18
สัปดาห์ที่ 3	5.15	0.75	4.85	0.67	5.40	0.68	15.40	1.05
สัปดาห์ที่ 4	5.90	0.91	5.50	0.76	6.10	0.64	17.50	1.05
สัปดาห์ที่ 5	6.65	0.93	6.35	0.67	6.70	0.73	19.70	1.08
สัปดาห์ที่ 6	7.15	0.81	7.10	0.79	7.40	0.68	21.65	1.09
สัปดาห์ที่ 7	8.05	0.76	7.70	0.80	8.05	0.60	23.80	1.11

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 ปรากฏว่า ทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวมมีดังนี้
 ทักษะทางสังคมด้านที่ 1 การช่วยเหลือ ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ
 ประกอบการเล่นนิทาน โดยเฉลี่ย เด็กปฐมวัย แสดงทักษะทางสังคมด้าน ที่ 1 ได้โดยการชี้แนะ
 (M =3.85) และในระหว่างสัปดาห์ที่ 1-5 แสดงทักษะทางสังคมด้าน ที่ 1 ได้โดยการชี้แนะมากขึ้น
 ตามลำดับ (M =4.10, 4.80,5.15, 5.90และ 6.65ตามลำดับ) ส่วนสัปดาห์ที่ 6 – 7 แสดงทักษะ
 ทางสังคมด้านที่ 1 ได้ด้วยตนเอง (M =7.15, และ 8.05 ตาม ลำดับ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ใกล้เคียงกัน (0.62- 0.93)

ทักษะทางสังคมด้านที่ 2 การยอมรับความคิดเห็น ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบ
 ร่วมมือประกอบการเล่นนิทาน โดยเฉลี่ย เด็กปฐมวัย แสดงทักษะทางสังคมด้าน ที่ 2 ได้โดยการ
 ชี้แนะ (M =3.40) และในระหว่างสัปดาห์ที่ 1-5 แสดงทักษะทางสังคมด้านที่ 2 ได้โดยการชี้แนะ
 มากขึ้นตามลำดับ (M =3.55, 4.30,4.85, 5.50และ 6.35ตามลำดับ) ส่วนสัปดาห์ที่ 6 – 7 แสดง
 ทักษะทางสังคมด้านที่ 2 ได้ด้วยตนเอง (M = 7.10 และ 7.70 ตาม ลำดับ) และมีค่าเบี่ยงเบน
 มาตรฐานใกล้เคียงกัน (0.67 - 0.80)

ทักษะทางสังคมด้านที่ 3 การแก้ปัญหากลุ่ม ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ
 ประกอบการเล่นนิทาน โดยเฉลี่ย เด็กปฐมวัย แสดงทักษะทางสังคมด้าน ที่ 3 ได้โดยการชี้แนะ (M
 =3.65) และในระหว่างสัปดาห์ที่ 1-4 แสดงทักษะทางสังคมด้าน ที่ 3 ได้โดยการชี้แนะมากขึ้น
 ตามลำดับ (M =3.90, 4.75, 5.40, และ 6.10 ตามลำดับ) ส่วนสัปดาห์ที่ 5 – 7 แสดงทักษะทาง
 สังคมด้านที่ 3 ได้ด้วยตนเอง (M = 6.70, 7.40, และ 8.05 ตาม ลำดับ) และมีค่าเบี่ยงเบน
 มาตรฐานใกล้เคียงกัน (0.55 - 0.73)

ทักษะทางสังคมโดยรวม ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่น
 นิทาน โดยเฉลี่ย เด็กปฐมวัย แสดงทักษะทางสังคมโดยรวมได้โดยการชี้แนะ (M =10.90) และใน
 ระหว่างสัปดาห์ที่ 1-5แสดงทักษะทางสังคมโดยรวมได้โดยการชี้แนะมากขึ้นตามลำดับ
 (M =11.55, 13.85, 15.40, 17.50และ 19.70ตามลำดับ) ส่วนสัปดาห์ที่ 6 – 7 แสดงทักษะทาง
 สังคมโดยรวมได้ด้วยตนเอง (M =21.65และ 23.80 ตาม ลำดับ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ใกล้เคียงกัน (1.05- 1.32)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การศึกษาตอนที่ 2 นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบและศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ ประกอบการเล่านิทานในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยนำคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการประเมิน ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมทั้ง 8 ครั้ง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้ววิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ และวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t - test แบบ Dependent Sample โดยทำการวิเคราะห์คะแนนรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ 1. การช่วยเหลือ 2. การยอมรับความคิดเห็นและ 3. การแก้ปัญหา กลุ่ม และคะแนนโดยรวมผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยดังแสดงในตาราง 6 และผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมดังแสดงในตาราง 7 ตามลำดับ

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ คะแนนทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัย

ทักษะสังคม	Source	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ด้านที่ 1	WEEK	313.24	7.00	44.75	227.76	0.00	0.92
	Error	26.13	133.00	0.20			
ด้านที่ 2	WEEK	360.04	7.00	51.43	278.29	0.00	0.94
	Error	24.58	133.00	0.18			
ด้านที่ 3	WEEK	359.84	7.00	51.41	270.44	0.00	0.93
	Error	25.28	133.00	0.19			
โดยรวม	WEEK	3089.14	7.00	441.31	793.36	0.00	0.98
	Error	73.98	133.00	0.56			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

ทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ สัปดาห์ก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน 8 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับระดับ $p < 0.01$ ($F = 227.76$) และการทดลองครั้งนี้ ส่งผลอย่างมาก ต่อคะแนนทักษะทางสังคม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 92 (Partial $\eta^2 = 0.92$)

ทักษะทางสังคมด้านการยอมรับความคิดเห็น สัปดาห์ก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน 8 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับระดับ $p < 0.01$ ($F = 278.29$) และการทดลองครั้งนี้ ส่งผลอย่างมาก ต่อคะแนนทักษะทางสังคมโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 93 (Partial $\eta^2 = 0.93$)

ทักษะทางสังคมด้านการแก้ปัญหากลุ่ม สัปดาห์ก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน 8 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับระดับ $p < 0.01$ ($F = 359.84$) และการทดลองครั้งนี้ ส่งผลอย่างมาก ต่อคะแนนทักษะทางสังคม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 93 (Partial $\eta^2 = 0.93$)

ทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย สัปดาห์ก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน 8 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ ($F = 793.36$) และการทดลองครั้งนี้ ส่งผลอย่างมาก ต่อคะแนนทักษะทางสังคมโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 98 (Partial $\eta^2 = 0.98$)

ตาราง 5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์

เปรียบเทียบ		ทักษะด้านที่ 1			ทักษะด้านที่ 2			ทักษะด้านที่ 3			ทักษะสังคมรวม		
Week	Week	MD	t	P	MD	t	P	MD	t	P	MD	t	P
0	1	0.25	2.52	0.02	0.15	1.83	0.08	0.25	2.52	0.02	0.65	4.95	0.00
1	2	0.70	6.66	0.00	0.75	7.55	0.00	0.85	7.77	0.00	2.30	12.84	0.00
2	3	0.35	3.20	0.00	0.55	4.82	0.00	0.65	5.94	0.00	1.55	10.10	0.00
3	4	0.75	6.10	0.00	0.65	5.94	0.00	0.70	6.66	0.00	2.10	13.08	0.00
4	5	0.75	6.10	0.00	0.85	6.47	0.00	0.60	5.34	0.00	2.20	11.80	0.00
5	6	0.50	4.36	0.00	0.75	7.55	0.00	0.70	6.66	0.00	1.95	9.23	0.00
6	7	0.90	9.00	0.00	0.60	5.34	0.00	0.65	4.95	0.00	2.15	10.30	0.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏดังนี้

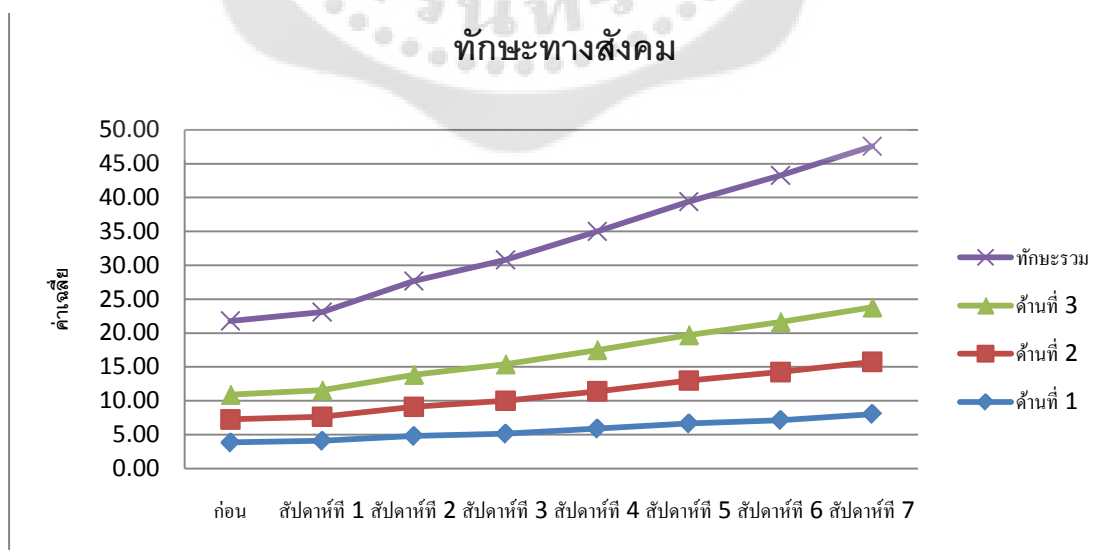
ทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ สัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรม (.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($t = 2.52$, $Sig = 0.02$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในแต่ละช่วงสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = .6.66, 3.20, 6.10, 6.10, 4.36$, และ 9.00 $Sig = 0.00$)

ทักษะทางสังคมด้านการยอมรับความคิดเห็น สัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรม (0.15) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.83$, $Sig = 0.08$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในแต่ละช่วงสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = 7.55, 4.82, 5.94, 6.47, 7.55$, และ 5.34 $Sig = 0.00$)

ทักษะทางสังคมด้านการแก้ปัญหา กลุ่ม สัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรม (.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($t = 2.52$, $Sig = 0.02$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในแต่ละช่วงสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = 7.77, 5.94, 6.66, 5.34, 6.66$ และ 4.95 $Sig = 0.00$)

ทักษะทางสังคมโดยรวม สัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรม (0.65) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = 4.95$, $Sig = 0.00$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในแต่ละช่วงสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = 7.77, 5.94, 6.66, 5.34, 6.66$ และ 4.95 $Sig = 0.00$)

และเพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัย ในสัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรมและตลอดช่วงเวลาการจัดกิจกรรม 7 สัปดาห์ มาเขียนเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 การแสดงเส้นภาพการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของคะแนนทักษะทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัยตลอดช่วง 7 สัปดาห์

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่นิทานในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ อ.สามโคก จ.ปทุมธานี มีจุดมุ่งหมายเพื่อ เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่นิทาน

ขอบเขตการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย- หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 20 คน โดยมีขั้นตอนเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้ เลือกการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากจากรายชื่อประชากรทั้งหมด ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่นิทาน ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะทางสังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่นิทานและแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 15 ข้อ ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.76-1.00

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่นิทาน และเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยมาประเมินหลังการจัดกิจกรรมและนำข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์ทางสถิติ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย สัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลองสัปดาห์ที่ 1 - 7 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ $p < .01$ ($F = 793.36$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยทางทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยอย่างน้อยหนึ่งช่วง สัปดาห์มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะทางสังคมร้อยละ 98

(Partial $\eta^2 = .98$) โดยทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 2, 3, 4 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 5, 6, 7

ทักษะสังคมด้านการช่วยเหลือ สัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลอง สัปดาห์ที่ 1 - 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F = 227.76$); $Sig = .00$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลืออย่างน้อยหนึ่งช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือคิดเป็นร้อยละ 92 (Partial $\eta^2 = .92$) โดยทักษะด้านการช่วยเหลือเกือบทุกสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ แสดงว่าช่วงสัปดาห์ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6 และสัปดาห์ที่ 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

ทักษะสังคมด้านการยอมรับความคิดเห็น สัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลอง สัปดาห์ที่ 1 - 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F = 278.29$); $Sig = .00$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมด้านการยอมรับความคิดเห็น อย่างน้อยหนึ่งช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะทางสังคมด้านการยอมรับความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 93 (Partial $\eta^2 = .93$) โดยทักษะด้านการยอมรับความคิดเห็น เกือบทุกสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ แสดงว่าช่วงสัปดาห์ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6 และสัปดาห์ที่ 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

ทักษะสังคมด้านการแสดงออกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม สัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลอง สัปดาห์ที่ 1 - 7 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F = 359.84$); $Sig = .00$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมด้านการแสดงออกในการแก้ปัญหา อย่างน้อยหนึ่งช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะทางสังคมด้านการแสดงออก ในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 93 (Partial $\eta^2 = .93$) โดยทักษะด้านการแสดงออกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม เกือบทุกสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ แสดงว่าช่วงสัปดาห์ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6 และสัปดาห์ที่ 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการ

เล่นิทาน ในแต่ละช่วงสัปดาห์ คะแนนทักษะทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมมีความแตกต่างกันอย่าง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการ เล่นิทานมีการเปลี่ยนแปลงและ ความแตกต่างของคะแนนทักษะทางสังคม โดยเฉลี่ยรวมและ แยกตามทักษะในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการ เล่นิทาน สามารถส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยให้เพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน อภิปราย ผลได้ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่นิทาน มีทักษะ ทางสังคม เพราะ

1.1 ลักษณะของกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่นิทาน เปิดโอกาสให้เด็ก มีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันมีความรับผิดชอบงานของตนเองและส่วนรวมร่วมกัน ศิลปะที่เด็กต้องทำงานร่วมกันนี้เด็กจะมีโอกาสติดต่อ พูดคุยกัน มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการทำงานจนบรรลุ จุดมุ่งหมายร่วมกัน และ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นการฝึก ทักษะทางสังคม ด้านการให้ความช่วยเหลือ การยอมรับความคิดเห็น และการ แสดงทักษะทาง สังคมด้านการแก้ปัญหากลุ่ม ทำให้เด็กพัฒนาทักษะทางสังคมได้อย่างต่อเนื่อง

1.2 นิทานส่งเสริม ให้เด็กเกิดทักษะทางสังคม เพราะ เนื้อหาของนิทานเกี่ยวกับการ แสดงออกทางทักษะทางสังคม ด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การแก้ปัญหา

2. เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนทักษะทาง สังคมของเด็ก ปฐมวัยรายด้านได้แก่

2.1 เด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่าก่อน การจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ คิดเป็นร้อยละ 92

2.2 เด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมด้านการยอมรับความคิดเห็น ในแต่ละช่วงสัปดาห์ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ คิดเป็นร้อยละ 93

2.3 เด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมด้านการแก้ปัญหา ในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่าก่อน การจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ คิดเป็นร้อยละ 93

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่นิทาน สามารถส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1. การช่วยเหลือ 2. การยอมรับ ความคิดเห็น 3. การแก้ปัญหากลุ่ม ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง เห็นได้ จากการวิจัยในช่วงระยะเวลา 7 สัปดาห์ ที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบ การเล่นิทานอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมสูงขึ้น สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2547: 58) ที่กล่าวถึงการส่งเสริมลักษณะพฤติกรรมทางสังคม

ของเด็กปฐมวัยโดยการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก การอบรมสั่งสอนเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจ และความมีเหตุผล รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีที่พึงประสงค์ของสมาชิกในสังคม จะช่วยสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของเด็ก

ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่ดี และอยู่ในสังคมไทยได้อย่างเป็นสุขนั้น ต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ปี (ศิริมา ภิญาญอนันตพงษ์. 2553) และการพัฒนาเด็กให้เด็กปฐมวัยจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัว โดยการลงมือกระทำด้วยตนเอง การเสริมแรงกระตุ้นให้เด็กสนใจทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ช่วยเหลือตนเอง ในการทำกิจวัตรประจำวัน ช่วยฝึกความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักรับผิดชอบตัวเอง ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การรู้จักช่วยเหลือ และรับผิดชอบต่อผู้อื่น และสังคมส่วนรวมต่อไป การส่งเสริมประสบการณ์ ความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม การฝึกให้เด็กปฐมวัยรู้จักตัวเอง ได้รับความรู้สึกและการกระทำของผู้อื่น มีทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของเด็กตามวัยที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในสังคมได้อย่างราบรื่น เหมาะแก่กาลเทศะ โดยการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากขึ้น รวมทั้งได้รับกำลังใจหรือคำชมเชย เมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และคำแนะนำแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเล่นของเด็ก เด็กเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการเล่น ร่วมกับเพื่อนในวัยเดียวกันหรือผู้ใกล้ชิด ขณะเล่นนั้นเด็กเรียนรู้ความสัมพันธ์กับเพื่อนมีการยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน รู้จักการแบ่งปัน และผลัดเปลี่ยน รวมทั้งการร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน

ข้อสังเกตที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยพบข้อสังเกตดังนี้

1. ในช่วงแรกของการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานเด็กยังมีการขัดแย้ง แย่งอุปกรณ์กัน ไม่ยอมนั่งรวมกลุ่มกับเพื่อนตามที่ครูจัดกลุ่ม ปล่อยให้ ต่อมาช่วงสัปดาห์หลังทักษะทางสังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงมากขึ้น มีการแบ่งปันอุปกรณ์ พุดคุยแสดงความคิดเห็น และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มมากขึ้น
2. การเปลี่ยนแปลงของทักษะทางสังคมแต่ละด้านได้แก่ การช่วยเหลือ การยอมรับความคิดเห็น และการแสดงออกในก การแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ค่อยๆ เพิ่มขึ้นในแต่ละสัปดาห์ เนื่องจากเด็กได้รับการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอด 7 สัปดาห์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. การจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยควรให้เวลากับเด็กในการปรับตัวที่จะต้องทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ช่วงสัปดาห์แรกเด็กยังมีการขัดแย้ง แย่งอุปกรณ์กัน ไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ครูต้องคอยกระตุ้น ให้กำลังใจ แนะนำส่งเสริมในการทำกิจกรรม โดยสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ ให้เด็กรู้สึกสนุกสนานที่ได้ลงมือทำกิจกรรม
2. เวลาในการทำกิจกรรมควรยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ให้เหมาะกับช่วงวัยและความสนใจของเด็ก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ เช่น ทักษะการคิด ทักษะทางภาษา
2. ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานในการพัฒนาความรู้เด็กปฐมวัยเกี่ยวกับสิ่งต่างๆในกลุ่มประเทศอาเซียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*.

กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

----- (2546). *หลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

----- (2547). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ:

กระทรวงศึกษาธิการ.

----- (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ:

กระทรวงศึกษาธิการ.

กวรรณิกา โยธารินทร์. (2543). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม*

ศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาระดับปริญญาโท). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กัลยาณี อินต๊ะสิน. (2550). *การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในระดับปฐมวัยจากการ*

จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบการเล่นเกม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ:

เอ็ดมันเพลส โปรดักส์.

----- (2547, มกราคม). "การใช้ศิลปะเป็นสื่อการเรียนรู้," *วารสารการศึกษาระดับปริญญาโท*. 8(1):

31 - 38

----- (2548). *คู่มือการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

ถ่ายเอกสาร.

เกษลดา มานะจตุติ; และอภิญา มนูญศิลป์. (2534). *นิทานและหุ่นสำหรับเด็กปฐมวัย*.

ภาควิชาอนุบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

เกริก ชุ่มพันธ์. (2539). *การเล่นนิทาน*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *ทักษะทางสังคมใครว่าไม่สำคัญ*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม

2556, จาก <http://www.kriengsak.com/index.php>.

จตุพร แสงหาญ. (2549). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรม*

ชอบสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาระดับปริญญาโท). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จันทน์ บุญคลัง. (2542). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือกับแบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม (หลักสูตรและการสอน). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ชไมมน ศรีสุรักษ์. (2540). *การศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เชิญ สามารถ. (2545). *สถิติสำหรับการวิจัยทางการศึกษา*. สุรินทร์: ส. พันธุ์เพ็ญ.
- โชติ ศรีสุวรรณ. (2546). *นิทานพื้นบ้าน- ภูมิปัญญาทางภาษา*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- ฐิติมา อุ่นใจ. (2538). *การเปรียบเทียบการคิดแบบเอนกนัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือกับประสบการณ์ตามแผนปกติ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ดารารวรรณ กล่อมเกลี้ยง. (2547). *การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน แจ่มสว่าง. (2542). *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย*. สงขลา: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.
- ทัศนัย อุดมพันธ์. (2541). *การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิติลดา พิไลกุล. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบนักวิจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เทียมใจ พิมพ์วงศ์. (2541). *การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมเรียนร่วมกับเด็กปกติระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการเรียนแบบสหร่วมใจ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- นฤมล จิวแพ. (2549). ผลการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเชื่อเพื่อของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2526). การวัดและประเมินผลการศึกษา : ทฤษฎี และการประยุกต์. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- (2545). การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. (2545). พฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา แสงมลิ. (2545). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ประคอง นิมมานเหมินทร์. (2545). นิทานพื้นบ้านศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัชรี ผลโยธิน. (2539). เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง "กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือสำหรับเด็กอนุบาล" ใน โครงการพัฒนานักบริหารและผู้จัดการศึกษาระดับสูง. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2540). เด็กอนุบาลกับพฤติกรรมการร่วมมือ. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- พิชญาดา ธาตุอินทร์. (2551). การใช้นิทานภาพพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- พิชิต ฤทธิจรรยา. (2544). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ : ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2545). สมอกลูกพัฒนาได้ด้วยศิลปะ. กรุงเทพฯ: ธาตุอักษร.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2534). เทคนิคการเล่านิทาน. ชลบุรี: ภาควิชาบรรณลักษณ์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537). วรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา หน่วย 1 - 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ภาคพิสุทธิ์ คร่ำกระโทก. (2553). ผลการใช้นันทายประกอบภาพชุดสื่อกระดานแม่เหล็กร่วมกับ
เทคนิคการแบ่งกลุ่มสำหรับฝึกความพร้อมด้านการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ถ่ายเอกสาร.
- ภรณ์ี คุรุรัตน์. (2535). การเล่นเกมของเด็ก. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2540). พัฒนาการของเด็ก วัย 3 - 6 ปี ในเอกสารการอบรมครูผู้สอนระดับปฐมวัย.
กรุงเทพฯ: สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอพีกราฟฟิกส์
ดีไซน์
- รวีวรรณ สุวรรณเจริญ. (2553). การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์ด้วยแป้งโดกับลูกกลิ้งหลายลายปริญญาณีพนธ์ กศม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลักกะณา เสนอฤทธิ์. (2551). ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของ
เด็กปฐมวัย. ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- เลิศ อานันท์นนะ. (2535). เทคนิควิธีสอนศิลปะเด็ก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ ปานทอง. (2548). ผลของการเล่นนิทานประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อ
พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณภรณ์ มะลิรัตน์. (2554). ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มที่มีต่อ
ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณี ศิริสุนทร. (2532). เอกสารคำสอน วิชา บร 620 การเล่นนิทาน. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2532). ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ พิมพ์ในงานนิทรรศการ
ทางศิลปะระดับประถมศึกษา 20-24 พฤศจิกายน : สุภา.

- วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542). *ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของตน ที่มีต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วไลพร เมฆไตรรัตน์. (2549). *การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย* กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศรีออน เนียมนาค. (2546). *การพัฒนากิจกรรมเล่นิทานส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมด้านการช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.
- สันทพัฒน์ อรุณธารี. (2542). *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย*. ภูเก็ต: สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- สตัยา สายเชื้อ. (2541). *กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. (2545). *ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2545). *แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา* กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- (2553). *การวัดและประเมินแนวใหม่ เด็กปฐมวัย (ปรับปรุงแก้ไข)*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- สุขุมล เกษมสุข. (2548). *การสอนทักษะทางสังคมในชั้นประถมศึกษา*. หน่วยที่ 4 ภาควิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- สุทธิ ไม้จันทร์. (2544). *งานศิลปะสร้างสรรค์ : การศึกษาวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมภาพคนของ มาโบล ปिकासโซและองรี มาติสส์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม (ทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพันธ์ดี ไวยรูป. (2540). *การพัฒนานาบุคลิกภาพของเด็กก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สมโภชน์ เขี่ยมสุภาษิต. (2537). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม = Theories and techniques in behavior modification*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษา : หลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อารี วัชรเวียงชัย. (2551). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบชิปป้ากับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์*. ปรินญานิพนธ์ ค.ม.
(การจัดการเรียนรู้). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.
- อินทิดา รุมาส. (2542). *การใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรม
จริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม (ประถมศึกษา). เชียงใหม่:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- อุบล ตูจันดา. (2532). *หลักและวิธีการสอนศิลปะ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อโนชา ธีรธำรง. (2550). *การใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ต่อการพัฒนา
ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Amoriggi, Helen. (1981). 'The effect of storytelling on young children's Sequencing
ability". *Dissertation Abstracts International*. 49(6): 1366A-1367A.
- Arnhien, R. (1983, August). Perceiving, Forming, *Art Education*. 36(8): 9 - 11.
- Bandura. (1995). *School Foundation of Thought and Action : A Social Cognitive Theory*.
New Jersey: Prentice - Hall.
- Bennett, Margart E. (1963). *Guidance and counseling in group*. New York: McGraw Hill.
- Burry, Stock Jutith ; et al. (1966, April). Rater Agreement Indexes for Performance
Assessment. *Education and Psychological Measurements*.
- Erikson, E.H. (1975). *Childhood and Society*. New York: Morton.
- Good, G.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw Hill.
- Guilford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York: McGraw Hill.
- Janet A. Wessel, Luke Kelly. (1986). *Achievement-based curriculum development in
physical education*. Philadelphia: Lea & Febiger, c1986.
- Johnson, David W. ; & Johnson, Roger T. (1989). *Cooperative Learning and Strategies
for Inclusion : Celebrating diversity in the classroom*. Edited by Joanne W.
Putnam. Virginia: Paul H. Brookes.

- Kellogg, Khoda. (1967). *Finger painting in the nursery school*. San Francisco, Calif.: Golden Gate.
- Leslie W. Trowbridge, Rodger W. Bybee. (1990). *Teaching secondary school science : strategies for developing scientific literacy*. Englewood Cliffs, N.J.: Merrill, c1996.
- Mary, j. (1980, May). Peer Interaction Competencies of Preschools Rates High of Low in Sociometric Status. *Dissertation Abstracts International*. 41: 403.
- Ramaekers, Marie Connie. (1990). *effect of Social Skills on student development in the residence hall environment*. [online]. Available.
- Phillips, Lori J. (1994). "A study of Early Childhood Education Understanding of The Artistic Process and of Art Education". *Dissertation Abstracts International*. October.
- Piaget. J.; & B. (1969). *The Psychology of child*. New York: Weaver. Helen, Basic Books.
- Riggio, Ronald E. (1986). *Introduction to industrial organizational psychology*. New York: Harper Collins College.
- Schirmacher, R. (1988). *Art and Creative Development for Young Children*. New York: Delmar Publishers.
- Shaw, Marvine. E. (1981). *Group dynamic : The psychology of small group behavior*. New York: McGraw-Hill.
- Slavin, Robert E. (1990). *Cooperative Learning : Theory Research and Practice*. New Jersey: Prentice - Hall.
- Wood, Helen Louise. (1977, February). The Relationship Between Sociometric Status and Social Competence in Kindergarten Children. *Dissertation Abstracts International*. 37.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือแผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน
- ตารางการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน
- แผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

คู่มือแผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

หลักการและเหตุผล

การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ และการแสดงออกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมได้หลายแนวทาง นิทานก็เป็นสื่อที่มีความสำคัญกับเด็กปฐมวัยมาก ครูปฐมวัยสามารถนำนิทานมาปรับพฤติกรรมด้านต่างๆ ของเด็กที่ต้องการแก้ไข เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ชอบฟังนิทานเป็นชีวิตจิตใจ และอีกกิจกรรมหนึ่งก็คือ ศิลปะ เพราะกิจกรรมนี้ เป็นการ แสดงออกของเด็กทำให้ผู้ใหญ่ได้เข้าใจ ความหมาย ความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของเด็ก ซึ่งโดยปกติแล้วเด็กปฐมวัยยังไม่พร้อมที่จะพูด ฟัง อ่าน และเขียน แต่จะอาศัยศิลปะเป็นเครื่องมือสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ และแสดงความต้องการดังกล่าวออกมาในลักษณะของการวาดภาพ นอกจากนี้กิจกรรมทางศิลปะอื่น ๆ อาทิเช่น การปั้น การพับ ตัด ฉีก ปะ และการประดิษฐ์ ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ มีความละเอียดลออ ประณีตเรียบร้อย และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ดังนั้นการนำเอานิทานและ ศิลปะมาจัดร่วมกัน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะเตรียมสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก ให้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เพราะนิทานจะช่วยดึงความสนใจให้เด็กสนใจในกิจกรรมและให้เด็กได้มีการแสดงออก สะท้อนความรู้ที่ตนเองได้รับผ่านทางการทำกิจกรรมศิลปะ โดย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันมีความรับผิดชอบงานของตนและส่วนรวม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมทักษะ ทางสังคมของเด็กปฐมวัย ด้าน การช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การแก้ปัญหากลุ่ม ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

เนื้อหา

กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน เป็นการจัดทำกิจกรรมระบายสี เล่นกับสี ตัด ปะ ปั่น ฉีก ประดิษฐ์เศษวัสดุ ในรูปแบบให้เด็กมีโอกาสทำร่วมกันในกลุ่มย่อยประมาณ 4-5 คนโดยสมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันมีความรับผิดชอบงานของตนและส่วนรวม หลังจากฟังครูเล่านิทาน

โดยงานศิลปะที่ทำเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับนิทานที่ครูเล่า โดยใช้นิทานประกอบภาพในการเล่าเรื่อง โดยกิจกรรมที่ทำเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมทักษะทางสังคม ด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ และการแก้ปัญหาในกลุ่ม

หลักการจัดกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน จัดสัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 7 สัปดาห์ รวม 21 ครั้ง
2. ลักษณะของกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานจะทำงานเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 - 5 คน โดยครูจะเปิดโอกาสให้เด็ก ใช้ความร่วมมือ ร่วมกันวางแผน ในการทำงานเป็นกลุ่ม นิทานที่เล่ามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ที่เน้นการส่งเสริมทักษะทางสังคม และบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ขั้นนำ (5 นาที)

นำเด็กเข้าสู่กิจกรรมโดยการเก็บ เด็กให้อยู่ในความสงบ จากนั้นครูเล่า นิทาน หลังจากฟังนิทานจบ เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน

ขั้นดำเนินกิจกรรม (30 นาที)

1. ครูเตรียมอุปกรณ์ ที่หลากหลาย สำหรับการทำกิจกรรมศิลปะ 4 กิจกรรม อธิบายอุปกรณ์ วิธีการทำกิจกรรม กติกาในการทำกิจกรรมให้เด็กเข้าใจ
2. แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 - 5 คน สำหรับการทำกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน
3. ให้เด็กมีอิสระในการวางแผน คิด ร่วมมือ รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มในการทำกิจกรรมศิลปะ และทำงานร่วมกันในบรรยากาศที่เป็นกันเอง

ขั้นสรุป (5 นาที)

1. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน และครูสนทนากับเด็ก เกี่ยวกับการทำกิจกรรมภายในกลุ่มว่าเกิดปัญหาอย่างไร และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร

การประเมินผล

ประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

บทบาทครู

ในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน บทบาทครูมีดังนี้

1. ศึกษาและจัดทำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ที่เน้นในด้านการส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม โดยครูจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ให้เพียงพอ
3. อธิบายข้อตกลง กติกาในการทำกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานให้เด็กเข้าใจก่อนจะเข้าสู่กิจกรรม
4. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในการทำกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

บทบาทเด็ก

1. มีการวางแผนการทำกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทานร่วมกัน
2. ปฏิบัติตามข้อตกลงและกติกาในการทำกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

ตารางการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

การจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน ใช้ระยะเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที (10.00 - 10.40 น.) ดังนี้

สัปดาห์ที่	วัน	กิจกรรม	นิทาน	เสริมทักษะทางสังคมด้าน
1	จันทร์	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. บับน ได้แก่ ดินน้ำมัน ดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	มดกับ นกพิราบ	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็น ของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิด ปัญหา โดยแสดงออกอย่าง เหมาะสม
	พุธ	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ฟิงเกอร์เพนท์ ได้แก่ สีโปสเตอร์กระดาษ 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ประดิษฐ์จันกระดาษ ได้แก่ จันกระดาษ กระดาษโปสเตอร์สี กาว สีเทียน สีไม้ 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	แม่ไก่สี แดง	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็น ของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิด ปัญหา โดยแสดงออกอย่าง เหมาะสม
	ศุกร์	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ปะติดเศษวัสดุ ได้แก่ เศษดินสอ เศษกระดาษ ฟาขวดน้ำ 3. บับน ได้แก่ ดินน้ำมัน ดินญี่ปุ่น กระดาษผสมกาว 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	นกกา กับ เหยือก	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็น ของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิด ปัญหา โดยแสดงออกอย่าง เหมาะสม

สัปดาห์ที่	วัน	กิจกรรม	นิทาน	เสริมทักษะทางสังคมด้าน
2	จันทร์	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ขยำกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมัน กระดาษผสมกาว 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	ลิงกับปลา	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม
	พุธ	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ฟิงเกอร์เพนท์ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟองน้ำ	นกกระเจี๊ยบ	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม
	ศุกร์	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ขยำกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมัน ดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	เมืองมีระเบียบ	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม

สัปดาห์ที่	วัน	ชื่อกิจกรรม	นิทาน	เสริมทักษะทางสังคมด้าน
3	จันทร์	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ปะติดเศษวัสดุ ได้แก่ เศษดินสอ เศษกระดาษ ฝาขวดน้ำ 3. ปืน ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	พลังสามัคคี	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหากลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม
	พุธ	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปืน ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	มดกับนกพิราบ	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหากลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม
	ศุกร์	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ฟิงเกอร์เพนท์ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟองน้ำ 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปืน ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	แม่ไก่สีแดง	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหากลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม
4	จันทร์	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ปะติดเศษวัสดุ ได้แก่ เศษดินสอ เศษกระดาษ ฝาขวดน้ำ 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปืน ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	กากับเหยือก	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหากลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม

สัปดาห์ที่	วัน	ชื่อกิจกรรม	นิทาน	เสริมทักษะทางสังคมด้าน
	พุธ	<p>ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ฟิงเกอร์เพนท์ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟองน้ำ 	ลิงกับปลา	<ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม
	ศุกร์	<p>ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมัน ดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก 	ม้ากับลาต่าง	<ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม
5	จันทร์	<p>ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปะติดเศษวัสดุ ได้แก่ เศษดินสอ เศษกระดาษ ฝาขวดน้ำ 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก 	นกกระजิบ	<ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม

สัปดาห์ที่	วัน	ชื่อกิจกรรม	นิทาน	เสริมทักษะทางสังคมด้าน
	พุธ	<p>ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ฟิงเกอร์เพนท์ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟองน้ำ 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก 	เมืองมี ระเบียบ	<ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม
	ศุกร์	<p>ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก 	กระต่าย เจ้าเล่ห์	<ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม
6	จันทร์	<p>ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก 	พลัง สามัคคี	<ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม

สัปดาห์ที่	วัน	ชื่อกิจกรรม	นิทาน	เสริมทักษะทางสังคมด้าน
	พุธ	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ขยำกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	มดกับ นกพิราบ	- การช่วยเหลือโดยเด็ก ช่วยเหลือกันในการทำงาน - การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม - การแก้ปัญหาในกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหา โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม
	ศุกร์	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ปะติดเศษวัสดุ ได้แก่ เศษดินสอ เศษกระดาษ ฟาขวดน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	แม่ไก่ สีแดง	- การช่วยเหลือ - ความร่วมมือ - การแสดงออกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม
7	จันทร์	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ปะติดกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก(ขูดสีเทียน)	นกกา กับ เหยือก	- การช่วยเหลือ - ความร่วมมือ - การแสดงออกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

สัปดาห์ที่	วัน	ชื่อกิจกรรม	นิทาน	เสริมทักษะทางสังคมด้าน
	พุธ	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ฟิงเกอร์เพนท์ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟองน้ำ 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ระบายสีเทียน ได้แก่ สีเทียนแท่งใหญ่ สีเทียนแท่งเล็ก	ลิงกับปลา	- การช่วยเหลือ - ความร่วมมือ - การแสดงออกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม
	ศุกร์	ทำกิจกรรมโดยเด็กเลือกอุปกรณ์จากที่ครูเตรียม ดังนี้ 1. ขยำกระดาษ ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษนิตยสาร กาว กรรไกร 2. ระบายสีน้ำ ได้แก่ สีโปสเตอร์ ฟู่กัน สำลี ฟองน้ำ 3. ปั้น ได้แก่ ดินน้ำมันดินญี่ปุ่น 4. ประติดเศษวัสดุ ได้แก่ เศษดินสอ เศษกระดาษ ฝาขวดน้ำ	ม้ากับลาต่าง	- การช่วยเหลือ - ความร่วมมือ - การแสดงออกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 1 วันจันทร์

ระดับชั้น อนุบาล 1

เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม ให้เด็กเกิดทักษะการช่วยเหลือ การยอมรับความคิดเห็น และการแก้ปัญหา
กลุ่ม
2. เพื่อให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือในการทำงานศิลปะ
3. เพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกันในการทำงานกลุ่ม

เนื้อหา

ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ศิลปะ 4 กิจกรรม ได้แก่ ปะติดกระดาษ ระบายสีน้ำ ระบายสีเทียน และปั้น ให้เด็กแต่ละกลุ่มเลือกทำ 1 กิจกรรม และวางแผนร่วมกันว่าจะสร้างสรรค์ผลงานให้
ออกมาในรูปแบบใดจากอุปกรณ์ที่มีอยู่

การดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

1. ครูเล่านิทาน เรื่อง มดกับนกพิราบให้เด็กฟัง โดยใช้หุ่นนิ้วมือประกอบการเล่า จากนั้น
สนทนากับเด็กเกี่ยวกับนิทาน
2. ครูอธิบายเกี่ยวกับอุปกรณ์ของกิจกรรมศิลปะทั้ง 4 กลุ่มที่จัดเตรียมไว้ ขั้นตอนการทำ
กิจกรรม ข้อตกลง กติกาในการทำกิจกรรมให้เด็กเข้าใจ

ขั้นกิจกรรม

1. แบ่งเด็กนั่งรวมกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย 4 - 5 คน
2. ตัวแทนเด็กของแต่ละกลุ่มออกมาเลือกอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ใช้ในการทำกิจกรรม
3. สมาชิกในกลุ่มวางแผนร่วมกันว่าจะ ทำศิลปะจากอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้อย่างไร
แบ่งหน้าที่กันในกลุ่มว่าใครมีหน้าที่ทำอะไร จากนั้นร่วมกันทำงานศิลปะตามที่วางแผนเอาไว้
4. เมื่อหมดเวลาเด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และช่วยกันทำความสะอาดให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน และครุสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการทำกิจกรรมภายในกลุ่มว่าเกิดปัญหาอย่างไร และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร

สื่อ

1. นิทาน เรื่อง มดกับนกพิราบ
2. กระดาษโปสเตอร์สีต่างๆ กระดาษนิตยสาร
3. กาวแท่ง กาวลาเท็กซ์
4. กระดาษวาดภาพ ตัดขนาด 10 x 15 นิ้ว
5. สีโปสเตอร์
6. สีเทียนแท่งใหญ่ แท่งเล็ก
7. ดินน้ำมัน ดินญี่ปุ่น
8. กรรไกร

การวัดผลประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของเด็กและบันทึกลงในแบบประเมินทักษะทางสังคม

ภาคผนวก

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีนกพิราบตัวหนึ่งหากินตามแหล่งน้ำเป็นประจำ วันหนึ่งระหว่างที่หาอาหารอยู่นั้น มันก็พบมดตัวหนึ่งกำลังจมน้ำและตะโกนขอความช่วยเหลือ นกพิราบจึงช่วยโดยการจิกใบไม้ให้ตกลงไปในน้ำ เพื่อที่จะให้มดเกาะ ทำให้มดรอดชีวิตมาได้ "ขอบคุณท่านมาก ถ้าไม่ได้ท่าน ข้าคงจมน้ำตายไปแล้ว ข้าจะไม่ลืมบุญคุณของท่านเลย" มดกล่าว วันต่อมา ระหว่างที่นกพิราบกำลังหาอาหารอยู่นั้นเอง ก็มีนายพรานคนหนึ่งจ้องจะเอาชีวิตนกพิราบ เจ้ามดน้อยเห็นเข้าจึงได้เข้าไปกัดเท้าของนายพราน นายพรานเจ็บปวดมาก จึงทำให้ลูกธนูพลาดเป้าและนกพิราบรู้ตัวว่าถูกจ้องเอาชีวิตจึงหนีไปในที่สุด

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน

สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 2 วันพุธ

ระดับชั้น อนุบาล 1

เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะการช่วยเหลือ การยอมรับความคิดเห็น และการแก้ปัญหา
กลุ่ม
2. เพื่อให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมือในการทำงานศิลปะ
3. เพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ วางแผน ร่วมมือกันในการทำงานกลุ่ม

เนื้อหา

ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ศิลปะ 4 กิจกรรม ได้แก่ ฟิงเกอร์เพนท์ ระบายสีน้ำ ประดิษฐ์ฐานกระดาษ และระบายสีเทียนให้เด็กแต่ละกลุ่มเลือกทำ 1 กิจกรรม และวางแผนร่วมกันว่าจะสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาในรูปแบบใดจากอุปกรณ์ที่มีอยู่

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเล่านิทาน เรื่อง แม่ไก่สีแดงให้เด็กฟัง โดยใช้การวาดบนกระดานประกอบการเล่า
2. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน โดยใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กสนใจ
3. ครูอธิบายเกี่ยวกับอุปกรณ์ของกิจกรรมศิลปะทั้ง 4 กลุ่มที่จัดเตรียมไว้ ขั้นตอนการทำกิจกรรม ข้อตกลง กติกาในการทำกิจกรรมให้เด็กเข้าใจ

ขั้นกิจกรรม

1. แบ่งเด็กนั่งรวมกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย 4 - 5 คน
2. ตัวแทนเด็กของแต่ละกลุ่มออกมาเลือกอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ใช้ในการทำกิจกรรม
3. สมาชิกในกลุ่มวางแผนร่วมกันว่าจะ ทำศิลปะจากอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้อย่างไร แบ่งหน้าที่กันในกลุ่มว่าใครมีหน้าที่ทำอะไร จากนั้นร่วมกันทำงานศิลปะตามที่วางแผนเอาไว้
4. เมื่อหมดเวลาเด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และช่วยกันทำความสะอาดให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน และครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการทำกิจกรรมภายในกลุ่มว่าเกิดปัญหาอย่างไร และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร

ขั้นสรุป

ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน และครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการทำกิจกรรมภายในกลุ่มว่าเกิดปัญหาอย่างไร และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร

สื่อ

1. นิทาน เรื่อง แม่ไก่สีแดง
2. กระดาษโปสเตอร์สีต่างๆ กระดาษนิติยสาร
3. กาวแท่ง กาวลาเท็กซ์
4. กระดาษวาดภาพ ตัดขนาด 10 x 15 นิ้ว
5. สีโปสเตอร์
6. สีเทียนแท่งใหญ่ แท่งเล็ก
7. ดินน้ำมัน ดินญี่ปุ่น
8. กรรไกร

การวัดผลประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของเด็กและบันทึกลงในแบบประเมินทักษะทางสังคม

ภาคผนวก

กาลครั้งหนึ่งมีแม่ไก่สีแดงตัวน้อยตัวหนึ่ง ผู้ซึ่งคู้ยเขี่ยอยู่ในลานข้าวจนกระทั่งเจอเมล็ดข้าวสาลี มันร้องเรียกสัตว์ตัวอื่นๆ มาและพูดว่า “ถ้าเราปลูกเมล็ดข้าวสาลีนี้ เราก็จะมีขนมปังไว้กินกัน ใครจะช่วยฉันปลูกมันบ้าง ” “ฉันไม่” วัวตอบ “ฉันไม่” เป็ดตอบ “ฉันไม่” หมูตอบ “ฉันไม่” ห่านตอบ “ฉันจะทำ” แม่ไก่สีแดงตัวน้อยพูดขึ้นมา และมันก็ได้ลงมือปลูกข้าวสาลีนั้น ต้นข้าวได้เจริญงอกงาม และออกรวงสีเหลืองทองอร่าม “มีใครจะช่วยฉันเกี่ยวข้าวบ้างไหม ” แม่ไก่ร้องถาม “ฉันไม่” เป็ดพูด “นั่นไม่ใช่งานสำหรับคนระดับฉัน ” หมูพูด “นั่นจะทำให้ฉันเสียเกียรติ ” วัวตอบ “มีค่าเหนื่อยให้ฉันไหม ” ห่านถาม “ฉันจะทำเอง ” แม่ไก่สีแดงตัวน้อยพูดขึ้นมา และมันก็ลงมือเกี่ยวข้าว สุดท้ายก็มาถึงเวลาในการอบขนมปัง “ใครจะช่วยฉันอบขนมปังบ้าง ” แม่ไก่สีแดงตัวน้อยถามขึ้นมา “ถ้าช่วยก็ถือว่าเป็นการทำงานล่วงเวลาของฉันนะ ” วัวพูด “มีสวัสดิการหรือผลประโยชน์ให้กับฉันไหมล่ะ ” เป็ดถาม “หากฉันเป็นคนเดียวที่ช่วยเหลือเธอ ฉันก็เป็นแกะดำสิ ” ห่านพูด “ฉันจะทำ” แม่ไก่สีแดงตัวน้อยบอก แล้วมันก็อบขนมปังได้ 5 แถว แล้วนำไปทอดสัตว์อื่นๆ ซึ่งพวกมันต่างก็อยากกินขนมปังนั้นด้วยกันทุกตัว แท้จริงแล้วพวกมันต่างก็ต้องการส่วนแบ่ง แต่แม่ไก่สีแดงตัวน้อยตอบว่า “ไม่ ฉันคนเดียวก็สามารถกินขนมปัง 5 แถวนี้ได้หมด ” ดังนั้นพอถึงเวลาทำงานครั้งต่อไป เป็ด หมู วัว และห่านต่างก็ต้องรีบช่วยแม่ไก่แดงทำงานเพื่อที่จะได้มีขนมปังแสนอร่อยกินไปนานๆ

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน
สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 3 วันศุกร์

ระดับชั้น อนุบาล 1

เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม ให้เด็กเกิดทักษะการช่วยเหลือ การยอมรับความคิดเห็น และการแก้ปัญหา
กลุ่ม
2. เพื่อให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมือในการทำงานศิลปะ
3. เพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ วางแผน ร่วมมือกันในการทำงานกลุ่ม

เนื้อหา

ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ศิลปะ 4 กิจกรรม ได้แก่ ปะติดกระดาษ ปะติดเศษวัสดุ ระบายสีเทียน และปั้น ให้เด็กแต่ละกลุ่มเลือกทำ 1 กิจกรรม และวางแผนร่วมกันว่าจะสร้างสรรค์ผลงานให้
ออกมาในรูปแบบใดจากอุปกรณ์ที่มีอยู่

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเล่านิทาน เรื่อง นกกากับเหยือกให้เด็กฟัง
2. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน โดยใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กสนใจ
3. ครูอธิบายเกี่ยวกับอุปกรณ์ของกิจกรรมศิลปะทั้ง 4 กลุ่มที่จัดเตรียมไว้ ขั้นตอนการทำ
กิจกรรม ข้อตกลง กติกาในการทำกิจกรรมให้เด็กเข้าใจ

ขั้นกิจกรรม

1. แบ่งเด็กนั่งรวมกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย 4 - 5 คน
2. ตัวแทนเด็กของแต่ละกลุ่มออกมาเลือกอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ใช้ในการทำกิจกรรม
3. สมาชิกในกลุ่มวางแผนร่วมกันว่าจะ ทำศิลปะจากอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้อย่างไร แบ่ง
หน้าที่กันในกลุ่มว่าใครมีหน้าที่ทำอะไร จากนั้นร่วมกันทำงานศิลปะตามที่วางแผนเอาไว้
4. เมื่อหมดเวลาเด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และช่วยกันทำความสะอาดให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน และครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการทำกิจกรรมภายในกลุ่มว่าเกิดปัญหาอย่างไร และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร

สื่อ

1. นิทาน เรื่อง นกกากับเหยือก
2. กระดาษโปสเตอร์สีต่างๆ กระดาษนิตยสาร
3. กาวแท่ง กาวลาเท็กซ์
4. กระดาษวาดภาพ ตัดขนาด 10 x 15 นิ้ว
5. สีโปสเตอร์
6. สีเทียนแท่งใหญ่ แท่งเล็ก
7. ดินน้ำมัน ดินญี่ปุ่น
8. กรรไกร
9. เศษวัสดุ เช่น ฝาขวดน้ำ เศษดินสอ เศษกระดาษ

การวัดผลประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของเด็กและบันทึกลงในแบบประเมินทักษะทางสังคม

ภาคผนวก

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว... ในป่าแห่งหนึ่ง.. อากาศร้อนมาก ร้อนจนกระทั่ง น้ำในแม่น้ำแห้งขอดจนไม่มีน้ำเหลือติดอยู่เลยแม้สักหยดคน นกกาเลยพาครอบครัวของตนบินอพยพออกไปหาน้ำ “พ่อจ๋า..แม่จ๋า..ลูกหิวน้ำจังเลย เราจะทำอย่างไรดีจ๊ะ พ่อจ๋า ..แม่จ๋า..”พ่อกาเองก็จนปัญญา ตอบลูกๆ ไปด้วยว่า “หิวน้ำมากหรือลูก บินตามพ่อมาทางนี้อีกหน่อยก็แล้วกัน”พ่อกา แม่กา และลูกๆ พากันบินตามกันไปอย่างอ่อนแรง จนมาถึงที่แห่งหนึ่ง ได้พบเหยือกน้ำขนาดใหญ่ใบหนึ่ง มีน้ำขังอยู่กันเหยือก แต่ก็มากพอที่จะดับกระหายของครอบครัวกาได้ พ่อกา แม่กา และลูกๆ ทุกตัว พากันกระพือปีกดีใจ บินลงไปหมายจะกินน้ำในเหยือก แต่ต้องผิดหวัง เพราะไม่สามารถเอาปากยื่นลงไปกินน้ำในเหยือกนั้นได้ “พ่อจ๋า..แม่จ๋า..เราจะทำอย่างไรกันดีล่ะจ๊ะ ”พ่อกา แม่กาได้แต่สั่นหัวด้วยจนปัญญา พ่อกา แม่กามองไปรอบๆ ตัวอย่างสิ้นหวัง มองไปพบหินก้อนใหญ่ วางระเกะ ระกะบนพื้นดินทันใดนั้น...พลันนึกขึ้นได้ จึงร้องออกมาพร้อมกันเสียงดังลั่น “ใช่แล้ว...ลูกจ๋า...มาช่วยกันจิกเอาก้อนหินใส่ลงไปเหยือกน้ำ น้ำค่อยๆ ขยับขึ้นมา ใส่หินลงไปมากๆ น้ำจะได้ขยับถึงปากคอกเหยือกเลยไป” พ่อบอกว่า พ่อกา แม่กา และลูกๆ ช่วยกัน .จิกหิน ใส่ที ละก้อนน้ำขยับขึ้น ทีละน้อยการอด กาคอย ใจจ่อ ใจจดจิกหิน จิก จิก ใส่ใส่ เหน็ดเหนื่อย แค่นั้น กาไม่ ละลด ..จนกระทั่ง... น้ำในเหยือกขยับขึ้นมาจนถึงปากเหยือกพ่อกา แม่กา และลูกๆ พากันดื่มกันอย่างชื่นใจสบายแฮ จิบหนึ่ง สองสาม สี่ห้าอ้าอ้า อ้าฮา นกกา ถึงโลดตีมน้ำ หลายอีก จนอึด

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้เกณฑ์ให้คะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
- แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้เกณฑ์ให้คะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. ทักษะทางสังคมที่สังเกตและบันทึกลงในแบบประเมินทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้าน คือ
 1. การช่วยเหลือ 5 ข้อ
 2. การยอมรับความคิดเห็น 5 ข้อ
 3. การแก้ปัญหากลุ่ม 5 ข้อ
2. แบบสังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นการบันทึกในรูปแบบระดับคุณภาพของทักษะ แบ่งเป็น 3 ระดับคะแนน
3. ช่วงเวลาที่ใช้ในการสังเกต คือช่วงการดำเนินกิจกรรมศิลปะแบบรายบุคคล เป็นจำนวน 1 สัปดาห์ และช่วงดำเนินกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือประกอบการเล่านิทาน เป็นจำนวน 7 สัปดาห์ ช่วงเวลาที่ใช้ในการสังเกตตั้งแต่ 10.00 - 10.40 น. รวมเวลา 40 นาที

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. ผู้สังเกตต้องศึกษาคู่มือในการสังเกตให้เข้าใจกระบวนการในการสังเกตทั้งหมดเพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบสังเกต
2. ผู้สังเกตต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ในการสังเกตให้เรียบร้อย
3. เขียนชื่อ ผู้ถูกสังเกต ผู้สังเกต เวลา สถานที่ วัน เดือน ปีที่ทำการสังเกต

การบันทึกแบบสังเกต

สังเกตทักษะทางสังคมทีละข้อ เมื่อเด็กแสดงออกทางพฤติกรรมตรงกับระดับคะแนนใด ให้ทำเครื่องหมาย (√) ลงในช่องนั้น ดังเกณฑ์ต่อไปนี้

ระดับคะแนน 2	เมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมด้วยตนเอง
ระดับคะแนน 1	เมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมโดยการชี้แนะ
ระดับคะแนน 0	เมื่อเด็กไม่เกิดทักษะทางสังคม

คำอธิบายเกี่ยวกับทักษะทางสังคม

รายการทักษะทางสังคม	คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
1. การช่วยเหลือ		
1.1 ให้คำแนะนำแก่เพื่อนด้วยถ้อยคำอันเป็นมิตรได้	2	เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมการให้คำแนะนำในทันทีเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือด้วยคำพูดเชิงบวก
	1	เด็กมีพฤติกรรมให้คำแนะนำแก่เพื่อนโดยการกระตุ้นของผู้อื่น
	0	เด็กไม่มีพฤติกรรมการให้คำแนะนำแก่เพื่อนเลย
1.2 ช่วยเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ	2	เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือในทันทีเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ
	1	เด็กมีพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนที่ต้องการความช่วยเหลือโดยการชี้แนะ
	0	เด็กไม่มีพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ
1.3 ให้กำลังใจเพื่อนขณะที่กำลังทำกิจกรรม	2	เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมการให้กำลังใจเพื่อนที่กำลังทำกิจกรรมด้วยตนเอง
	1	เด็กมีพฤติกรรมให้กำลังใจแก่เพื่อนที่กำลังทำกิจกรรมโดยปฏิบัติตามผู้อื่น
	0	เด็กไม่มีพฤติกรรมการให้กำลังใจแก่เพื่อนเมื่อเพื่อนกำลังทำกิจกรรม เช่น ประบมือ พุดให้กำลังใจ
1.4 ช่วยเพื่อนเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม	2	เด็กมีความสนใจ กระตือรือร้น ในการช่วยจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม ด้วยตนเอง
	1	เด็กมีพฤติกรรมในการช่วยจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม โดยการชี้แนะ
	0	เด็กไม่มีพฤติกรรมในการช่วยจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน
1.5 ช่วยเพื่อนเก็บอุปกรณ์หลังจากปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว	2	เด็กมีความสนใจ กระตือรือร้น ในการช่วยเก็บอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
	1	เด็กมีพฤติกรรมในการช่วยเก็บอุปกรณ์เป็นบางครั้ง โดยต้องกระตุ้น
	0	เด็กไม่มีพฤติกรรมในการช่วยเก็บอุปกรณ์

รายการทักษะทางสังคม	คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
2. การยอมรับความคิดเห็น		
2.1 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	2	เด็กสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี
	1	เด็กทำงานร่วมกับเพื่อนได้ในบางกิจกรรม โดยที่ต้องกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม
	0	เด็กไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ชัดแย้งกับเพื่อนในการทำงานกลุ่ม
2.2 รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น	2	เด็กยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อเห็นว่าความเห็นของเพื่อนถูกต้อง
	1	เด็กยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนบ้าง บางอย่างโดยที่ต้องกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม
	0	เด็กไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเลย ยึดเอาความเห็นของตัวเองเป็นใหญ่
2.3 ให้เกียรติและเห็นใจผู้อื่น	2	เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมการให้เกียรติและเห็นใจเพื่อนเมื่อเพื่อนสำนึกผิด
	1	เด็กมีพฤติกรรมให้เกียรติแก่เพื่อน โดยที่ต้องคอยกระตุ้น
	0	เด็กไม่มีพฤติกรรมการให้เกียรติแก่เพื่อน เมื่อเพื่อนทำผิด
2.4 รับผิดชอบงานในหน้าที่	2	เด็กมีความสนใจ กระตือรือร้น ในการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จ
	1	เด็กรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย โดยต้องคอยควบคุมและกระตุ้นให้ทำกิจกรรม
	0	เด็กไม่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
2.5 รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น	2	เด็กรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รอคอยได้ โดยกระทำได้ด้วยตนเอง
	1	เด็กเคารพสิทธิของผู้อื่นบ้างเป็นบางครั้ง โดยต้องคอยควบคุม
	0	เด็กไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่รู้จักการรอคอย

รายการทักษะทางสังคม	คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
3. การแก้ปัญหาในกลุ่ม		
3.1 แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้ทันที	2	แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันที เช่น มีอุปกรณ์ 3 ชิ้น สมาชิก 5 คน ก็ผลัดกันใช้
	1	แก้ปัญหาก็ได้โดยต้องมีผู้อื่นชี้แนะ
	0	แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่ได้แม้จะมีผู้อื่นชี้แนะ
3.2 กล้าตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง	2	เด็กมีความกล้าในการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เช่น ทำงานศิลปะแล้วสีหมดก็สามารถขอยืมของเพื่อนมาใช้แทนก่อนได้
	1	เด็กตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้ยังต้องคอยถาม
	0	เด็กไม่กล้าตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
3.3 แสดงออกอย่างมั่นใจในการแก้ปัญหา	2	เด็กมีความมั่นใจในการแก้ปัญหา กล้าพูดให้เพื่อนเห็นด้วยในสิ่งที่ตนกำลังจะกระทำ
	1	เด็กไม่ค่อยมีความมั่นใจในการแก้ปัญหา ต้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น
	0	เด็กไม่มีความมั่นใจในการแก้ปัญหา ไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น
3.4 แสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความสุภาพ	2	เด็กแก้ปัญหาด้วยความสุภาพไม่แสดงอาการก้าวร้าว เสียงดังกับเพื่อน
	1	เด็กแก้ปัญหาได้ แต่แสดงอาการก้าวร้าว เสียงดังกับเพื่อน
	0	เด็กไม่แสดงออกถึงวิธีการแก้ปัญหา
3.5 แสดงออกทางการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม	2	เด็กคิดวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา โดยไม่ก่อความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่น
	1	เด็กคิดวิธีการแก้ปัญหาวงวิธีใหม่ได้ แต่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่น
	0	เด็กไม่แสดงออกถึงวิธีการแก้ปัญหา

แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....นามสกุล.....ระดับชั้น.....

ชื่อผู้สังเกต.....นามสกุล.....สถานที่สังเกต.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ทักษะทางสังคม	2	1	0	หมายเหตุ
การช่วยเหลือ				
1. ให้คำแนะนำแก่เพื่อนด้วยถ้อยคำอันเป็นมิตรได้				
2. ช่วยเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ				
3. ให้กำลังใจเพื่อนขณะที่กำลังทำกิจกรรม				
4. ช่วยเพื่อนเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม				
5. ช่วยเพื่อนเก็บอุปกรณ์หลังจากปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว				
การยอมรับความคิดเห็น				
6. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้				
7. รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น				
8. ให้เกียรติและเห็นใจผู้อื่น				
9. รับผิดชอบงานในหน้าที่				
10. รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น				
การแก้ปัญหาในกลุ่ม				
11. แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้ทันที				
12. กล้าตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง				
13. มีความมั่นใจในการแก้ปัญหา				
14. แสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความสุภาพ				
15. แสดงออกทางการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม				
รวม				

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวจิราภรณ์ แจ่มใส
 เกิดวันที่ 4 มิถุนายน 2528
 ตำแหน่งปัจจุบัน ครู คศ.1
 สถานที่ทำงาน 42/3 โรงเรียนสุเหร่าใหม่เจริญ หมู่ 3 ตำบลบางโพธิ์เหนือ อำเภอสสามโคก
 จังหวัดปทุมธานี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2534 ปริญญาตรี ค.บ. การศึกษาปฐมวัย
 จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 พ.ศ. 2558 ปริญญาโท กศ.ม.
 วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ (การศึกษาปฐมวัย)
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

